1 ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް 2023/HC-A/127
g
ދިވެހިރާއްޖޭ ގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ
ޝަރީޢަ ތް ނިމުނު ގޮތް
 ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2023/HC-A/127
 އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް: ފާޠިމަތު ޒަޔާން އިބްރާހީމް، ޅ. ނައިފަރު، ހަވީރީހިޔާ
 އިސްތިއުނާފު ރައްދުވި ފަރާތް: އިބްރާހީމް ޢަލީފުޅު، ޅ. ނައިފަރު، ހަވީރީހިޔާ
 މައްސަލައިގެ ބާވަތް: ކޯޓު އަމުރަށް އެދި ހުށަހެޅި ހުށަހެޅުމާމެދު ނިންމިގޮތް
މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:
ފަނޑިޔާރު ދީބާނާޒް ފަހުމީ
ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލް
ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ސަލީމް
26 ރަޖަބް 3115
ނިމުނު ތާރީޚް :
17 ޖަނަވަރީ 3231
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު، އާބުރުޒު ހިނގުން، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 2235233، ފެކްސް: 2236133
އީމެއިލް: info@highcourt.gov.mv ވެބްސައިޓް: www.highcourt.gov.mv

2 ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް 2023/HC-A/127
35 ރަމަޟާން 3111
ހައިކޯޓުގައި ޤަޟިއްޔާ ރަޖިސްޓްރީ ކުރެވުނު ތާރީޚް:
26 އޭޕްރިލް 3232

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު މައްސަލަ :
 ނަންބަރު: 144-B13/EN/2023/02
 ނިންމި ތަން: ސިވިލް ކޯޓު
 ބާވަތް: މަދަނީ އިޖްރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 333 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ)ގެ ދަށުން ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ޙުކުމްކޮށް
ދިނުމަށް
 ހުށަހެޅުނު ތާރީޚް: 32 ފެބްރުއަރީ 3232  ނިމުނު ތާރީޚް: 32 ފެބްރުއަރީ 3232

އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް އިސްތިއުނާފު ރައްދުވި ފަރާތް
ފާޠިމަތު ޒަޔާން އިބްރާހީމް، ޅ. ނައިފަރު، ހަވީރީހިޔާ އިބްރާހީމް ޢަލީފުޅު، ޅ. ނައިފަރު، ހަވީރީހިޔާ
ޤާނޫނީ ވަކީލު: ޤާނޫނީ ވަކީލު:
އަލްއުސްތާޛު އީމާން މުޙައްމަދު ރަޝީދު، ލޯކްރާފްޓް ލޯފާރމް އަލްއުސްތާޛު ޢަބްދުاله ސިޔާޒް، އިކުއިޓީ ޗެމްބަރސް
އެލް.އެލް.ޕީ ސޮލިސިޓަރސް އެންޑް އެޓަރނީސް
މަދަނީ – ކޯޓު އަމުރަށްއެދި ހުށަހެޅުމާމެދު ނިންމިގޮތް – ޤާނޫނު ނަންބަރު 23/3233 - މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު 23/3233– ޤާނޫނުގެ 1 ވަނަ މާއްދާ - 23/3233 ޤާނޫނުގެ 33 ވަނަ މާއްދާ
- 23/3233 ޤާނޫނުގެ 323 ވަނަ މާއްދާ - 23/3233 ޤާނޫނުގެ 323 ވަނަ މާއްދާ - 23/3233 ޤާނޫނުގެ 322 ވަނަ މާއްދާ - 23/3233 ޤާނޫނުގެ 326 ވަނަ މާއްދާ - 23/3233 ޤާނޫނުގެ
333 ވަނަ މާއްދާ - 23/3233 ޤާނޫނުގެ 333 ވަނަ މާއްދާ - 23/3233 ޤާނޫނުގެ 332 ވަނަ މާއްދާ - 23/3233 ޤާނޫނުގެ 331 ވަނަ މާއްދާ - 23/3233 ޤާނޫނުގެ 335 ވަނަ މާއްދާ -
23/3233 ޤާނޫނުގެ 333 ވަނަ މާއްދާ - 23/3233 ޤާނޫނުގެ 332 ވަނަ މާއްދާ - 23/3233 ޤާނޫނުގެ 331 ވަނަ މާއްދާ - 23/3233 ޤާނޫނުގެ 313 ވަނަ މާއްދާ - 23/3233 ޤާނޫނުގެ
323 ވަނަ މާއްދާ - ގަވާއިދު ނަންބަރު -105R2022/-ސިވިލް ކޯޓުގެ މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދު – މަދަނީ އިޖުރާއަތު ގަވާއިދުގެ 35 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) - ޤާނޫނު ނަންބަރު 1/3233 –
މާނަކުރުމުގެ ހަމަތައް ބަޔާންކުރުމުގެ ޤާނޫނު – 1/3233 ޤާނޫނުގެ 2 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) - ޤާނޫނު ނަންބަރު 33/3232 – ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު – 33/3232 ޤާނޫނުގެ 36 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) -
ޤާނޫނުއަސާސީގެ 13 ވަނަ މާއްދާ – ޤާނޫނުއަސާސީގެ 362 ވަނަ މާއްދާ - ޤާނޫނުއަސާސީގެ 313 ވަނަ މާއްދާ - ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ޙުކުމް ކުރުން – ޣައިރު ޙާޟިރު ޙުކުމަށް އެދުމާއި މައުޟޫޢީ
މައްސަލައިގެ ޖަވާބު – ދަޢުވާގެ ރައްދު ހުށަނޭޅުމުގެ ނަތީޖާ - ޖަވާބު ހުށަހަޅަން އިތުރު މުއްދަތު ދިނުން – ވަގުތީ އަމުރުގެ ޖަވާބުގައި މައުޟޫއަށް ޖަވާބުދިނުމުގެ ނަތީޖާ - މަޤުޞަދާ އެއްގޮތަށް
ޤާނޫނު ތަރުޖަމާކުރުން - އިންސާފުން ޝަރީޢަތް ކުރުމުގެ ޙައްޤާއި ޤާނޫނާ އެއްގޮތަށް ޢަމަލުކުރުން.
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު، އާބުރުޒު ހިނގުން، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 2235233، ފެކްސް: 2236133
އީމެއިލް: info@highcourt.gov.mv ވެބްސައިޓް: www.highcourt.gov.mv

3 ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް 2023/HC-A/127
ފަނޑިޔާރު ދީބާނާޒް ފަހުމީގެ ރައުޔު)މި ރައުޔަށް ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިޞަލް އަދި ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު
ސަލީމް ތާއީދު ކުރައްވައެވެ.(
ތަޢާރަ ފު
3. މި މައްސަލައަކީ، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 4598-CVC-2022 ޤަޟިއްޔާއާ ގުޅިގެން، އެ ކޯޓުގެ
ނަންބަރު 32(144-B13/EN/2023/02 ފެބްރުއަރީ (3232 "ކޯޓު އަމުރަށް އެދި ހުށަހެޅި
ހުށަހެޅުމާއިމެދު ނިންމިގޮތް " އިސްތިއުނާފު ކުރުމުން، މި ކޯޓުން ބަލަމުންދާ ޤަޟިއްޔާއެކެވެ.
3. ސިވިލް ކޯޓުގެ ބުނެވިދިޔަ ނިންމުން ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ އުޞޫލުތަކާ ޚިލާފުކަމަށްބުނެ، އެ މައްސަލަ
1 "އި "
އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތަކީ ފާޠިމަތު ޒަޔާން އިބްރާހީމް)މީގެފަހުން ސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް ނުވަތަ
"ފާޠިމަތު ޒަޔާން އިބްރާހީމް" ކަމަށްބުނެފައިވާ(އެވެ. މި ޤަޟިއްޔާގައި އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތަކީ،
2 "އި " "އި "
އިބްރާހީމް ޢަލީފުޅު)މީގެފަހުން ސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތް ނުވަތަ ބްރާހީމް ޢަލީ ފުޅު
ކަމަށް ބުނެފައިވާ (އެވެ.
މައްސަލައިގައި ކަންހިނގާފައިވާގޮތް
2. މި މައްސަލައިގައި ދެފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ލިޔުންތަކުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް، މައްސަލައިގައި
ކަންހިނގާފައިވާ ގޮތްކަމަށް ދެފަރާތުން ދައްކާފައިވާ މައިގަނޑު ވާހަތަކުގެ ޚުލާޞާއެއް ތިރީގައި
ބަޔާންކުރަމެވެ.
1 ދިވެހި ރައްޔިތެއްކަން އަންގައިދޭކާޑު ނަންބަރު A220197
2 ދިވެހި ރައްޔިތެއްކަން އަންގައިދޭކާޑު ނަންބަރު A045440
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު، އާބުރުޒު ހިނގުން، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 2235233، ފެކްސް: 2236133
އީމެއިލް: info@highcourt.gov.mv ވެބްސައިޓް: www.highcourt.gov.mv

4 ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް 2023/HC-A/127
1. އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން، ރ. އިންނަމާދޫ، މީރާ، އިބްރާހީމް ޢުމަރު ގެ ނަމުގައި ރަޖިސްޓަރީ ކޮށްފައިވާ
ނަންބަރު -04A9189P"މިހިރީ ނަންބަރު "5 ބޯޓު ގަތުމަ ށް، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުގެ ބައްޕަ
ކަމުގައިވާ އިބްރާހީމް ޢަލީފުޅުއާ 3,600,000.00ރ (ތިންމިލިއަން ހަލައްކަ ދިވެހި ރުފިޔާ)
ޙަވާލުކުރިކަމަށެވެ. އަދި އެބޯޓު ގަތުމަށްފަހު، ފާޠިމަތު ޒަޔާން އިބްރާހީމްގެ ރުހުންނެތި، އެ ބޯޓު
އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުގެ ނަމުގައި ރަޖިސްޓަރީ ކޮށްފައި ވާކަމަށާއި، އެ ބޯޓުގެ ރަޖިސްޓަރީ
އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުގެނަމަށް ބަދަލު ކޮށްދިނުމަށްއެދި ، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އިޚްތިލާފު އޮންނަ
ބާވަތުގެ މައްސަލައެއް ގޮތުގައި ސިވިލް ކޯޓަށް ދަޢުވާ ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ. އެ މައްސަލަ ބަލަނީ ސިވިލް
ކޯޓުގެ ނަންބަރު 4598-CVC-2022 ޤަޟިއްޔާއިންނެވެ.
5. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 4598-CVC-2022 ޤަޟިއްޔާއާ ގުޅިގެން އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން 25
ޑިސެމްބަރ 3233 ދުވަހު ވަގުތީ އަމުރަކަށްއެދި ހުށަހެޅުމުން، އިބްރާހީމް ޢަލީ ފުޅުގެ ނަމުގައި
ރަޖިސްޓްރީކޮށްފައިވާ ނަންބަރު -04A9189P"މިހިރީ ނަންބަރު "5 ބޯޓާގުޅޭ އެއްވެސް މުޢާމަލާތެއް
ނުކުރުމަށް އަންގައި، 33 ޑިސެމްބަރ 3233 ދުވަހު ސިވިލް ކޯޓުން ވަގުތީ އަމުރެއް ނެރެފައިވެއެވެ.
6. އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ކޮށްފައިވާ ދަޢުވާއާ ގުޅިގެން، ޤާނޫނު ނަންބަރު 23/3233)މަދަނީ
އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު (ގެ3 326 ވަނަ މާއްދާގެ)ހ(ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ލިޔުން ހުށަހަޅާފައި ނުވާކަމަށާއި،
އެ ޤާނޫނުގެ 322 އަދި 326 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން، އިބްރާހީމް ޢަލީ ފުޅުގެ ފަރާތުން ރައްދުވެސް
ހުށަހަޅާފައި ނުވާކަމަށެވެ. އެހެންކަމުން، ސިވިލް ކޯޓަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ދަޢުވާގައި އެދިފައިވާ ގޮތުގެމަތިން،
މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނުނުގެ 333 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ)ގެ ދަށުން އިބްރާހީމް ޢަލީ ފުޅުގެ ޣައިރު ޙާޟިރުގައި،
ޙުކުމް ކޮށްދިނުމަށް އިސްތިއު ނާފުކުރާ ފަރާތުން އެދިފައިވެއެވެ.
3މީގެފަހުން މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުކަމަށް ބުނެފައިވާ.
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު، އާބުރުޒު ހިނގުން، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 2235233، ފެކްސް: 2236133
އީމެއިލް: info@highcourt.gov.mv ވެބްސައިޓް: www.highcourt.gov.mv

5 ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް 2023/HC-A/127
ސިވިލް ކޯޓުން ނިންމިގޮތް
3. ފާޠިމަތު ޒަޔާން އިބްރާހީމްގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅި ކަންކަމުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް، މި މައްސަލައިގައި
އިސްތިއުނާފު ކޮށްފައިވާ ސިވިލް ކޯޓުގެ "ކޯޓު އަމުރަށް އެދި ހުށަހެޅި ހުށަހެޅުމާމެދު ނިންމިގޮތް" ތިރީގައި
އެވަނީއެވެ.
"ރ. އިންނަމާދޫ، މީރާ، އިބްރާހީމް ޢުމަރު ނަމުގައި ރަޖިސްޓްރީކޮށްފައިވާ ނަންބަރު -04A9189P"މިހިރީ
ނަންބަރު "5 ބޯޓު ގަތުމަށްޓަކައި ޅ. ނައިފަރު، ހަވީރީހިޔާ، ފާޠިމަތު ޒަޔާން އިބްރާހީމް އޭނާގެ ބައްޕަ ޅ. ނައިފަރު،
ހަވީރީހިޔާ، އިބްރާހީމް ޢަލީފުޅަށް 3,600,000ރ (ތިންމިލިޔަން ހަލައްކަ ރުފިޔާ) ޙަވާލުކުރުމުން، ބޯޓު ގަނެ އެ ބޯޓު
އިބްރާހީމް ޢަލީފުޅުގެ ނަމުގައި ރަޖިސްޓަރީ ކޮށްފައިވާތީ، ބޯޓުގެ މިލްކުވެރިފަރާތަކީ ދައުވާކުރާ ފަރާތް ކަމުގައި
ކަނޑައަޅުއްވައިދެއްވައި، ދައުވާލިބޭ ފަރާތުގެ ނަމުގައި ބޯޓު ރަޖިސްޓަރީކޮށްފައިވަނީ ދައުވާކުރާ ފަރާތުގެ ރުހުން ނެތި
ކަމުގައިވާތީ، ބޯޓުގެ ރަޖިސްޓަރީ ދައުވާކުރާ ފަރާތުގެ ނަމަށް ބަދަލުކޮށްދިނުމަށް ދައުވާލިބޭ ފަރާތުގެ މައްޗަށް އަމުރުކޮށްދިނުމަށް
އެދި ފާޠިމަތު ޒަޔާން އިބްރާހީމް ކޮށްފައިވާ މި ދައުވާއާއި ގުޅިގެން، ފާޠިމަތު ޒަޔާން އިބްރާހީމް، އިބްރާހީމް ޢަލީފުޅު އަދި
މިނިސްޓްރީ އޮފް ޓްރާންސްޕޯޓްގެ މައްޗަށް ވަގުތީ އަމުރެއް ނެރެދިނުމަށް އެދުމާގުޅިގެން ސިވިލްކޯޓުގެ ނަންބަރު 144-
B13/VA/2022/01 ވަގުތީ އަމުރު 33 ޑިސެމްބަރު 3233 ގައި ނެރެދެއްވާފައިވާކަމާއި، ވަގުތީ އަމުރަށް އިބްރާހީމް
ޢަލީފުޅު ޖަވާބުދާރީވެ އަދި ލިޔެކިޔުންތަކާ ޙަވާލުވީ ނަމަވެސް މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 326 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި
ބުނާ ލިޔުން ހުށަހަޅާފައިނުވާކަމާއި، އަދި 322 އަދި 326 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ރައްދުވެސް ހުށަހަޅާފައިނުވާކަމާއި، ދެންނެވި
ކަންކަން އެހެން ހުރުމުން ރ. އިންނަމާދޫ، މީރާ، އިބްރާހީމް ޢުމަރުގެ ނަމުގައި ރަޖިސްޓްރީކޮށްފައިވާ ނަންބަރު P9189A-
04 "މިހިރީ ނަންބަރު "5 ބޯޓު ގަތުމަށްޓަކައި ފައިސާ ޚަރަދުކޮށްފައިވާ ފަރާތަކީ ފާޠިމަތު ޒަޔާން އިބްރާހީމް ކަމާއި، އަދި
ބުނެވިދިޔަ ބޯޓުގެ މިލްކުވެރި ފަރާތަކީ ފާޠިމަތު ޒަޔާން އިބްރާހީމް ކަމުގައި ކަނޑައަޅުއްވައިދެއްވައި، ރަޖިސްޓްރީ ނަންބަރު
-04A9189P"މިހިރީ ނަންބަރު "5 ބޯޓުގެ ރަޖިސްޓަރީ އިބްރާހީމް ޢަލީފުޅުގެ ނަމުން ފާޠިމަތު ޒަޔާން އިބްރާހީމްގެ ނަމަށް
ބަދަލުކުރުމަށް މިނިސްޓްރީ އޮފް ޓްރާންސްޕޯޓް އެންޑް ސިވިލްއޭވިއޭޝަންގެ މައްޗަށް އަމުރުކޮށްދެއް ވައި، ރަޖިސްޓްރީ ނަންބަރު
-04A9189P"މިހިރީ ނަންބަރު "5 ބޯޓު އެ ބޯޓުގައިވާ އެންމެހާ ތަކެއްޗާއެކު 22 (ތިނެއް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ފާޠިމަތު
ޒަޔާން އިބްރާހީމްއާ ޙަވާލުކުރުމަށް މަދަނީ އިޖުރާއަތު ޤާނޫނުގެ 333 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ ދަށުން ދައުވާލިބޭ ފަރާތުގެ
ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ޙުކުމްކޮށްދިނުމަށް ދައުވާކުރާ ފަރާތުން އެދިފައިވާކަމާއި،
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު، އާބުރުޒު ހިނގުން، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 2235233، ފެކްސް: 2236133
އީމެއިލް: info@highcourt.gov.mv ވެބްސައިޓް: www.highcourt.gov.mv

6 ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް 2023/HC-A/127
ދައުވާކުރާ ފަރާތުން އެދިފައިވާގޮތަށް ދެންނެވި ސަބަބުތައް އެހެން ހުރުމުން މަދަނީ އިޖުރާއަތު ޤާނޫނުގެ 333
ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ ދަށުން ދައުވާލިބޭ ފަރާތުގެ ޣައިރު ޙާ ޟިރުގައި ޙުކުމްކޮށްދިނުމަށް ޝަރީޢަތުން ބެލިއިރު، މަދަނީ
އިޖުރާއަތު ޤާނޫނުގެ 326 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބުނާ ލިޔުން ހުށަހަޅާފައިނުވިނަމަވެސް، ދައުވާކުރާ ފަރާތުން ހުށަހެޅި
ވަގުތީ އަމުރަށް ދައުވާލިބޭ ފަރާތުން ޖަވާބުދާރީވެފައިވާކަމާއި، މަދަނީ އިޖުރާއަތު ޤާނޫނު ގެ 322 ވަނަ މާއްދާގައި ބުނާ 31
(ސާދަ) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ދައުވާއަށް ރައްދުދީފައިނުވާކަމާއި، މަދަނީ އިޖުރާއަތު ޤާނޫނުގެ 326 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން
ދައުވާއަށް ދިފާޢު ހުށަނޭޅިގެން އެމުއްދަތު އިތުރު ކުރުމަށް ކޯޓުގައި އެދިފައިވެސް ނުވާކަމާއި، މަދަނީ އިޖުރާއަތު ޤާނޫނުގެ
333 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ ދަށުން ދައުވާލިބޭ ފަރާތުގެ ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ޙުކުމްކޮށްދިނުމަށް އެދެނީ މިޤާނޫނުގެ އެކާވީސްވަނަ
ބާބު "ކޯޓު އަމުރު"ގެ ދަށުން ކަން އެމާއްދާއިން އެނގޭކަމާއި، މަދަނީ އިޖުރާއަތު ޤާނޫނުގެ އެކާވީސްވަނަ ބާބުގައި ކޯޓުއަމުރަށް
އެދޭފޯމް އަމުރު ރައްދުވާ ފަރާތަށް ކޯޓުން ފޮނުވަންވާނެކަމަށް މަދަނީ އިޖުރާއަތު ޤާނޫނުގެ 323 ވަނަ މާއްދާއިން އެނގޭކަމާއި،
ނަމަވެސް މަދަނީ އިޖުރާއަތު ޤާނޫނުގެ 322 ވަނަ މާއްދާއާއި، މަދަނީ އިޖުރާއަތު ޤާނޫނުގެ 326 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން
ދައުވާލިބޭ ފާރާތުން ފުރިހަމަ ކުރަން ޖެހޭ ކަންކަން ނުކުރުމުގެ ސަބަބުން މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 333 ވަނަ މާއްދާގައި
ބުނެފައިވާ ފަދައިން ދައުވާލިބޭ ފަރާތުގެ ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ޙުކުމްކޮށްދިނުމަށް ދައުވާކުރާ ފަރާތުން އެދޭ ޙާލަތުގައި
އެކާވީސްވަނަ ބާބު ގައި ބުނާ "ކޯޓު އަމުރު"ގެ ދަށުން އެބާބުގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތަށް އަމަލުކުރުމަކީ މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ
ޤާނޫނުގެ 333 ވަނަ މާއްދާގައި ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ޙުކުމުގެ މަފްޙޫމްގެ މަޤްޞަދު ގެއްލިދާކަމަށް ފެންނަކަމާއި، އެހެން
" "
ނަމަވެސް މިޙާލަތުގައި މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ އެކާވީސްވަނަ ބާބު ގައި ބުނާ ކޯޓު އަމުރު ކަށްވާތީ، މަދަނީ
އިޖުރާއަތު ޤާނޫނުގެ 323 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އެއަމުރަށް ދައުވާލިބޭ ފަރާތަށް ޖަވާބުދާރީވާން ފުރުޞަތު ދިނުމުން ޖަވާބު
ދާރީވެފައިވާތީ އާއި، ހުށަހެޅުނު ވަގުތީ އަމުރަށްވެސް ދައުވާލިބޭ ފަރާތުން ޖަވާބު ދާރީވެފައިވާތީ އާއި، ޣައިރު ޙާޟިރުގައި
ކުރާ ޙުކުމްތަކަކީ މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 331 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ބަދަ ލު ނުވަތަ ބާޠިލްކުރުމަށް ފުރުޞަތު އޮތް
ޙުކުމްތަކަކަށްވާތީއާއި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 13 ވަނަ މާއްދާއަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، މިމައްސަލާގައި
އިސްވެ ދެންނެވުނު ސަބަބުތަކުގެ މައްޗަށް ބުރަވެ، ދައުވާކުރާ ފަރާތުން އެދުނު ފަދައިން ދައުވާލިބޭ ފަރާތުގެ ޣައިރު ޙާޟިރުގައި
ޙުކުމްކުރުމަކީ އެންމެ އިންޞާފުވެރި ގޮތްކަމަށް ޝަރީޢަތުން ނުދެކޭތީ، ދައުވާލިބޭ ފަރާތުގެ ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ޙުކުމް ކުރެވެން
"
ނެތްކަމަށް ނިންމައި، ދައުވާލިބޭ ފަރާތަށް ދައުވާއަށް ރައްދު ހުށަހަޅަން ފުރުޞަތު ދީފީމެވެ.
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު، އާބުރުޒު ހިނގުން، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 2235233، ފެކްސް: 2236133
އީމެއިލް: info@highcourt.gov.mv ވެބްސައިޓް: www.highcourt.gov.mv

7 ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް 2023/HC-A/127
އިސްތިއުނާފު ނުކުތާއާ އި ދެކެވުނު ވާހަކަ
2. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 4598-CVC-2022 ޤަޟިއްޔާއާ ގުޅިގެން، އެ ކޯޓުން ނެރެފައިވާ ނަންބަރު
32(144-B13/EN/2023/02 ފެބްރުއަރީ (3232 "ކޯޓު އަމުރަށް އެދި ހުށަހެޅި ހުށަހެޅުމާއިމެދު
ނިންމިގޮތް"، ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ އުޞޫލުތަކާ ޚިލާފުކަމަށްބުނެ ފާޠިމަތު ޒަޔާން އިބްރާހީމްގެ ފަރާތުން
ހުށަހަޅާފައިވަނީ 23 (އެކެއް) އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާއެވެ. އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ
އިސްތިއުނާފު ފޯމުގައިވާ ނުކުތާއާއި ތަފުޞީލާއި، މި މައްސަލައިގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ފާޠިމަތު
ޒަޔާން އިބްރާހީމްގެ ފަރާތުން ދައްކާފައިވާ މައިގަނޑު ވާ ހަކަތައް ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައި އެވަނީއެވެ.
3. އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުގެ ޣައިރު ހާޟިރުގައި ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 4598-CVC-2022
ޤަޟިއްޔާގައި ޙުކުމް ކުރެވެން ނެތްކަމަށް އަދި ދަޢުވާއަށް ރައްދު ހުށަހަޅަން އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ
" "
ފަރާތަށް ފުރުޞަތު ދިނުމަށް ކޯޓު އަމުރަށް އެދި ހުށަހެޅި ހުށަހެޅުމާމެދު ނިންމިގޮތް ނިންމާފައިވަނީ،
މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 333 ވަނަ މާއްދާއާއި، އެ ޤާނޫނުގެ ދިހަ ވަނަ ބާބުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ
ޣައިރު ޙާޟިރުގައިކުރާ ޙުކުމުގެ އިޖުރާއަތުތަކާ ޚިލާފަށްކަމަށެވެ.
32. ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތަށް ދަޢުވާ ފޯމާއި ލިޔެކިޔުންތައް ލިބުމުން، ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން
ދަޢުވާއަށް ރައްދު ދޭންވާނެކަ މަށް މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 323 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާއިރު،
ދަޢުވާއަށް ރައްދުދޭންޖެހޭ މުއްދަތަކީ 31 (ސާދަ) ދުވަސްކަމުގައި މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 322
ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާން ކޮށްފައިވާކަމަށެވެ.
33. ބުނެވިދިޔަ މާއްދާގައި ވާ މުއްދަތުގެތެރޭގައި ދަޢު ވާއަށް ރައްދު ދީފައިނުވާނަމަ، ދެންޢަމަލު ކުރަންޖެހޭގޮތް
ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ، މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 333 ވަނަ މާއްދާގައިކަމަށެވެ. އެ މާއްދާގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ ތިރީގައިވާ ފަދައިންނެވެ.
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު، އާބުރުޒު ހިނގުން، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 2235233، ފެކްސް: 2236133
އީމެއިލް: info@highcourt.gov.mv ވެބްސައިޓް: www.highcourt.gov.mv

8 ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް 2023/HC-A/127
"ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުން މި ޤާނޫނުގެ 323 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން، ދަޢުވާއާއި، ދަޢުވާއާގުޅޭ އެހެނިހެން ލިޔެކިޔުންތަކާ
ޙަވާލުވުމަށްފަހު، މި ޤާނޫނުގެ 322 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މުއްދަތުގައި، މި ޤާނޫނުގެ އެގާރަވަނަ ބާބު]ދަޢުވާއަށް
އެއްބަސްވުން[ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން ދަޢުވާއަށް އެއްބަސްވެފައިނުވާނަމަ ނު ވަތަ މި ޤާނޫނުގެ ބާރަވަނަ ބާބު
[ދަޢުވާގެ ދިފާޢާއި ޖަވާބު] ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން ދަޢުވާއަށް ދިފާޢެއް ހުށަހަޅާފައިނުވާނަމަ، ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތާ
ދެކޮޅަށް މައްސަލަ ނިންމައި، މި ޤާނޫނުގެ ދިހަވަނަ ބާބު [ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ކުރާ ޙުކުމް] ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ
ގޮތުގެމަތިން ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ޙުކުމެއް ކޮށްދިނުމަށް ދަޢުވާކުރާ ފަރާތަށް އެދެވިދާނެއެވެ."
33. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނިންމުމުގައި، މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 322 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ 31
(ސާދަ) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުން ދަޢުވާއަށް ޖަވާބު ދީފައިނުވާކަ މާއި، މަދަނީ
އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 326 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން "ދަޢުވާ ފޯމާ ޙަވާލުވިކަ ން
"
އަންގައިދޭ ލިޔުން ހުށަހަޅައި، ދަޢުވާއަށް ރައްދު ހުށަހެޅުމަށް މުއްދަތު އިތުރުކުރުމަށް ހުށަހަޅާފައި
ނުވާކަމަށްވެސް ބަޔާންކޮށްފައި ވާކަމަށެވެ.
32. އިސްތިއުނާފު ކޮށްފައިވާ ނިންމުމާގުޅޭ މައުޟޫޢީ ދަޢުވާގައި، އިބްރާހީމް ޢަލީ ފުޅާ ދެކޮޅަށް ވަގުތީ އަމުރެއް
ނެރެފައިވާއިރު، އެ ވަގުތީ އަމުރަށާއި ޣައިރު ހާޟިރުގައި މައްސަލަ ނިންމައިދިނުމަށްއެދި އިސްތިއުނާފުކުރާ
ފަރާތުން ހުށަހެޅިހެޅުމަށް ، އިބްރާހީމް ޢަލީ ފުޅުގެ ފަރާތުން ޖަވާބުދާރީ ވެފައިވާކަމަށް ސިވިލް ކޯޓުގެ
ނިންމުމުގައި ބުނެފައިވާކަމަށެވެ. އެހެންކަމުން، މައުޟޫޢީ ދަޢުވާ ހިނގަމުންދާކަން އިބްރާހީމް އަލީފުޅަށް
އެނގޭކަމާމެދު އެއްވެސް ދެބަސްވުމެއް ނެތްކަމަށެވެ.
31. ދަޢުވާގެ ލިޔެކިޔުންތައްލިބި ރައްދު ދޭންޖެހޭމުއްދަތު އެނގިހުރެ، ދަޢުވާއަށް ރައްދު ދީފައިނުވާ ޙާލަތުގައި،
ކޯޓުގެ އަމިއްލަ އިސްނެގުމަށް ޖަވާ ބުދާރީވުމަށް އިތުރު މުއްދަތެއްދެވޭ ޤާނޫނީ ނައްސެއް މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ
ޤާނޫނުގައި ނެތްކަމަށެވެ. އަދި މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 322 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން، ރައްދު
ހުށަހަޅަންޖެހޭ މުއްދަތު ފާއިތުވުމުން، މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 333 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު، އާބުރުޒު ހިނގުން، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 2235233، ފެކްސް: 2236133
އީމެއިލް: info@highcourt.gov.mv ވެބްސައިޓް: www.highcourt.gov.mv

9 ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް 2023/HC-A/127
ގޮތުގެމަތިން ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ޙުކުމެއް ކޮށްދިނުމަށް ދަޢުވާކުރާ ފަރާތަށް އެދެވިދާނެކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައި
ވާކަމަށާއި، އެފަދައިން ޢަމަލުކޮށްދިނުމަށް އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އެދުމުން، ދެންޢަމަލު ކުރަންޖެހޭނީ
ދިހަވަނަ ބާބުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އުޞޫލާ އެއްގޮތަށްކަމަށެވެ.
35. އެހެންކަމުން، ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ޙުކުމެއް ކޮށްދިނުމަށް އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ސިވިލް ކޯޓުގައި
އެދުމުން، ރައްދު ހުށަހެޅުމު ގެ ފުރުޞަތު އިބްރާހީމް ޢަލީ ފުޅަށް ދިނުމަށް ސިވިލް ކޯޓުން ނިންމަވާފައިވަނީ،
މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 333 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފަށްކަމަށެވެ.
36. މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 33 ވަނަ މާއްދާގައި "ޣައިރު ޙާޟިރުގައިކުރާ ޙުކުމް" މާނަކޮށްފައިވަނީ
ތިރީގައިވާ ގޮތަށްކަމަށެވެ.
"ޣައިރު ޙާޟިރުގައިކުރާ ޙުކުމް" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، މަދަނީ މައްސަލަތައް ބެލުމުގެ އިޚްތިޞާޞް
ލިބިގެންވާ ކޯޓެއްގައި އުފުލޭ ދަޢުވާއެއްގެ ލިޔެކިޔުމާ ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުން ޙަވާލުވުމަށްފަހު، ދަޢުވާއަށް
ރައްދުދިނުމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ މުއްދަތުގައި ދަޢުވާއަށް ރައްދުދީފައިނުވާ ޙާލަތުގައި، މައްސަލައިގެ ޝަރީޢަތް
ހިންގުމަކާ ނުލައި، ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތާ ދެކޮޅަށް އެ ދަޢުވާ ސާބިތުވާކަމަށް ކަނޑައަޅައި، އެ މައްސަލަ ދަޢުވާލިބޭ
ފަރާތުގެ ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ނިންމައި ކުރާ ޙުކުމަށެވެ.
33. މަދަ ނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 333 ވަނަ މާއްދާގައި، ދިހަވަނަ ބާބުގެ ބޭނުމަށް]ޣައިރު ޙާޟިރުގައިކުރާ
[
ޙުކުމް އަކީ، ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުން ދަޢުވާއާ ޙަވާލުވުމަށްފަހު، ދަޢުވާގެ ދިފާޢެއް ހުށަހަޅަން ކަނޑައަޅާފައިވާ
މުއްދަތުގައި ދަޢުވާއަށް ދިފާޢެއް ހުށަހަޅާފައިނުވާ ޙާލަތުގައި، މައްސަލައިގެ ޝަރީޢަތް ހިންގުމަކާނުލައި،
ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތަށް އިތުރު ނޯޓިހެއް ދިނުމަކާ ނުލައި، އެ މައްސަލަ ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުގެ ޣައިރު ޙާޟިރުގައި
ނިންމައިކުރާ ޙުކުމްކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައި ވާކަމަށެވެ.
32. މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 332 ވަނަ މާއްދާގައި، ދިހަވަނަ ބާބުގައި ބަޔާންކުރާ ޙާލަތްތަކުގައި، އެ
ބާބުގައި ބަޔާންކުރާ އިޖުރާއަތުތައް ފުރިހަމަވުމުން، ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުގެ ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ޙުކުމް
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު، އާބުރުޒު ހިނގުން، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 2235233، ފެކްސް: 2236133
އީމެއިލް: info@highcourt.gov.mv ވެބްސައިޓް: www.highcourt.gov.mv

10 ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް 2023/HC-A/127
ކޮށްދިނުމަށްއެދި ދަޢުވާކުރާ ފަރާތަށް ހުށަހެޅިދާނެކަމަށް ބުނެފައިވެއެވެ. އެ ޤާނޫނުގެ 335 ވަނަ މާއްދާގައި،
ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުން އެދިގެން ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުގެ ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ޙުކުމް ކުރެވޭނީ، ދަޢުވާއާ
ޙަވާލުވުމަށްފަހު، ދަޢުވާއާ ޙަވާލުވިކަމުގެ ލިޔުން ހުށަހަޅާފައިނުވުން ނުވަތަ އެ ދަޢުވާއަށް ދިފާޢެއް
ހުށަހަޅާފައިނުވުމުން، އެކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ ވަގުތު ފާއިތުވުމު ންކަމަށެވެ. އަދި ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުން
ދަޢުވާގެ ދިފާޢެއް ހުށަހަޅާފައިނުވާ ޙާލަތުގައި، ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ޙުކުމްކުރެވޭނީ، ދަޢުވާ ފޯމާ ޙަވާލުވިކަން
އަންގާ ލިޔުން ކޯޓަށް ހުށަހަޅާފައި ވީނަމަވެސް، ކަނޑައަޅާފައިވާ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ދަޢުވާގެ ދިފާޢު
ހުށަހަޅާފައި ނު ވާނަމަކަމަށެވެ.
33. ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ޙުކުމްކޮށްދިނުމަށް އެދި ހުށަހަޅާއިރު ފުރިހަމަކުރަންޖެހޭ ކަންކަ މާއި، އެކަމަށް އެދޭނެގޮތް
މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 333 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައި ވާ ކަމަށެވެ. އެކަން އިތުރަށް ތަފުޞީލު
ކޮށްފައިވަނީ ގަވާއިދު ނަންބަރު -105R2022/(ސިވިލް ކޯޓުގެ މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދު(4
ގައިކަމަށެވެ.
32. ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ޙުކުމް ކުރުމަށްއެދި ހުށަހެޅުމަށް ސިވިލް ކޯޓުން ތަޢާރަފުކޮށްފައިވާ 3 (ދޭއް) ފޯމަކީ،
ފޯމު ނަންބަރު 36 އަދި ފޯމު ނަންބަރު 23 ކަމަށެވެ. ފޯމު ނަންބަރު 32 ހުށަހަޅަ ންޖެހޭނީ ހަމައެކަނި
ފައިސާގެ ޢަދަދަކާ ގުޅޭގޮތުން ޙުކުމެއް ކުރުމަށް އެދޭނަމަކަމަށެވެ. ފައިސާގެ ޢަދަދު ކަނޑައަޅަންޖެހޭ ނުވަތަ
އެނޫންވެސް ފަރުވާތައްހިމެނޭ މައްސަލަތަކުގައި ހުށަހަޅަންޖެހެނީ ފޯމު ނަންބަރު 23 ކަމަށެވެ.
33. އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ދަޢުވާއަކީ ފައިސާ ގެ ޢަދަދު ބަޔާންކޮށްފައިވާ ދަޢުވާއެއް
ނޫންކަމަށާއި، މި މައްސަލައިގައި ޢަމަލު ކުރަންޖެހޭނީ މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 333 ވަނަ މާއްދާގެ
(ށ)އާއި، ސިވިލް ކޯޓުގެ މަދަނީ އިޖުރާއަތު ގަވާއިދުގެ 35 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ)ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ
4މީގެފަހުން ސިވިލް ކޯޓުގެ މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދުކަމަށް ބުނެފައިވާ.
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު، އާބުރުޒު ހިނގުން، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 2235233، ފެކްސް: 2236133
އީމެއިލް: info@highcourt.gov.mv ވެބްސައިޓް: www.highcourt.gov.mv

11 ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް 2023/HC-A/127
އުޞޫލާ އެއްގޮތަށް ކަމަށްވާއިރު، މި ޙާލަތުގައި ހުށަހަޅަންޖެހޭނީ ނަންބަރު 23 "ކޯޓު އަމުރަށް އެދޭ ފޯމު"
ކަން އެ ޤާނޫނާއި ގަވާއިދުން ސާފުކޮށް އެނގޭކަމަށެވެ.
33. އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތަށް ދަޢުވާގެ ލިޔެކިޔުންތައް ލިބިފައިވާއިރު، ޣައިރު ހާޟިރުގައި ޙުކުމް
ކުރަންޖެހޭއިރު މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 335 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށް ފައިވާ ޝަރުޠުތައް މި
މައްސަލައިގައި ފުރިހަމަވެފައި ވާކަމަށެވެ. އެގޮތުން، ދަޢުވާއާ ޙަވާލުވިކަމުގެ ލިޔުމެއް އިސްތިއުނާ ފު
ރައްދުވާ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިނުވާއިރު، ދަޢުވާއަށް ދިފާޢެއްވެސް ހުށަހަޅާފައި ނުވާކަމަށެވެ. އޭގެއިތުރުން،
ދަޢުވާގެ ރައްދު ހުށަހެޅުމަށް އިބްރާހީމް ޢަލީ ފުޅަށް ލިބިފައިވާ މުއްދަތު ފާއިތުވެފައި ވާ ކަމަށެވެ.
އެހެންކަމުން، މި މައްސަލައިގައި އިބްރާހީމް ޢަލީ ފުޅުގެ ޣައިރު ހާޟިރުގައި ޙުކުމް ކުރުމަށް ޤާނޫނު
ހުރަސްއަޅާ އެއްވެސް އިޖުރާއަތެއް ނެތްކަމަށެވެ.
32. އިސްތިއުނާފު ކޮށްފައިވާ "ކޯޓު އަމުރަށް އެދި ހުށަހެޅި ހުށަހެޅުމާމެދު ނިންމިގޮތް "ގައި، މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ
ޤާނޫނުގެ 333 ވަނަ މާއްދާގައި ބުނެފައިވާ ފަދައިން ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުގެ ޣައިރު ހާޟިރުގައި ޙުކުމް
ކޮށްދިނުމަށް ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުންއެދޭ ޙާލަތުގައި، އެ ޤާނޫނުގެ އެކާވީސް ވަނަ ބާބުގައި ބުނާ "ކޯޓު އަމުރު"ގެ
ދަށުން، އެ ބާބުގައި ބަޔާންކުރާގޮތަށް ޢަމަލުކުރު މީ، މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 333 ވަނަ މާއްދާގައި
ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ޙުކުމުގެ މަފްޙޫމްގެ މަޤުޞަދު ގެއްލިދާނެކަމަށް ފެންނަކަ މަށް ބުނެފައިވާކަމަށެވެ..
އެހެންނަމަވެސް މި ޙާލަތުގައި މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ އެކާވިސްވަނަ ބާބުގައި ބުނާ "ކޯޓު އަމުރު"
ކަމަށްވާތީ، މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 323 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން، އެ އަމުރަށް ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުން
ޖަވާބުދާރީވާން ފުރުޞަތު ދިނުމުން ޖަވާބުދާރީ ވެފައިވާތީ، އަދި ވަގުތީ އަމުރަށްވެސް ޖަވާބުދާރީ ވެފައިވާތީ،
ޣައިރު ހާޟިރުގައިކުރާ ޙުކުމްތަކަކީ މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 331 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ބަދަލު
ނުވަތަ ބާޠިލުކުރުމުގެ ފުރުޞަތުއޮތް ޙުކުމްތަކަށްވާތީ، ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ޙުކުމް ކުރުމަކީ އެންމެ
އިންސާފުވެރި ގޮތްކަމަށް ޝަރީޢަތުން ނުދެކޭކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާއިރު، އިތުރު ދެ ސުވާލު އުފެދޭކަމަށެވެ.
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު، އާބުރުޒު ހިނގުން، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 2235233، ފެކްސް: 2236133
އީމެއިލް: info@highcourt.gov.mv ވެބްސައިޓް: www.highcourt.gov.mv

12 ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް 2023/HC-A/127
31. އެއީ، ޣައިރު ހާޟިރުގައި ޙުކުމްކުރުމަ ށް އެދުމުން، މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ އެކާވީސް ވަނަ ބާބުގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވާ "ކޯޓު އަމުރު" ގެ ޢާންމު އިޖުރާއަތުގެ ދަށުން ކޯޓު އަމުރަށް ޖަވާބުދާރީވުމުގެ ފުރުޞަތު
ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތަށް ދޭންޖެހޭ ތޯއާއި، ޣައިރު ހާޟިރުގައިކުރާ ޙުކުމްތަކަކީ މުރާޖަޢާ ކުރެވިދާނެ ޙުކުމްތަކެއް
ކަމަށްވާއިރު، އެއީ ޣައިރު ޙާ ޟިރުގައި ޙުކުމް ކުރުމަށްއޮތް ހުރަހެއްތޯއެވެ. އެގޮތުން ތިރީގައިވާ ކަންކަން
ފާހަގަ ކުރެވޭކަމަށެވެ.
31.3. މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 332 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ)ގައި، ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުން ދަޢުވާ ފޯމާ
ޙަވާލުވިކަން އަންގާ ލިޔުން ހުށަހަޅާފައި ނުވާނަމަ، ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ޙުކުމް ކޮށްދިނުމަށްއެދި
ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުން ކޯޓަށް ހުށަހެޅުމެއް ހުށަހަޅާއިރު، އެ ހުށަހެޅުމުގައިވާ ކަންކަން
ސާބިތުކުރުމަށް ހުށަހަޅާ ހެކީގެ ނޯޓިސް ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތަށް ދިނުން ލާޒިމު ނޫންކަމަށް
ބުނެފައިވާކަމަށެވެ.
31.3. މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 333 ވަނަ މާއްދާއާއި 332 ވަނަ މާއްދާއަށް ރިޢާޔަތްކުރުމުން،
ޣައިރު ޙާޟިރުގައިކުރާ ޙުކުމަކީ، ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މުއްދަތު ފާއިތުވާއިރު ދަޢުވާގެ
ދިފާ ޢެއް ހުށަހަޅާފައިނުވާ ޙާލަތުގައި، ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތަށް އިތުރު ނޯޓިހެއް ދިނުމަކާނުލައި
ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުގެ ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ނިންމާ ނިންމުމެއްކަން އެނގޭކަމަ ށެވެ. އަދި ޣައިރު
ހާޟިރުގައި ޙުކުމް ކޮށްދިނުމަށް އެދޭއިރު، ދަޢުވާ ސާބިތުކުރުމަށް އައުހެކި ހުށަހެޅިކަމުގައި
ވީނަމެސް، އެ ހެކީގެ ނޯޓިސް ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތަށް ދިނުން ލާޒިމުނުވުމުން، އެ ޤާނޫނުގެ
އެކާވީސްވަނަ ބާބުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާފަދަ "ކޯޓު އަމުރު"ގެ ދަށުން ޣައިރު ހާޟިރުގައި ޙުކުމް
ކޮށްދިނުމަށްއެދޭ ޙާލަތުގައި، އެ ޤާނޫނުގެ ދިހަވަނަ ބާބުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޚާއްޞަ އިޖުރާއަތު
ހިނގާނެކަން އެނގޭކަމަށެވެ.
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު، އާބުރުޒު ހިނގުން، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 2235233، ފެކްސް: 2236133
އީމެއިލް: info@highcourt.gov.mv ވެބްސައިޓް: www.highcourt.gov.mv

13 ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް 2023/HC-A/127
31.2. ޤާނޫނު ނަންބަރު 1/3233 (މާނަކުރުމުގެ ހަމަތައް ބަޔާންކުރުމުގެ ޤާނޫނު)ގެ5 33 ވަނަ
މާއްދާގައި، ޤާނޫނެއް މާނަކުރުމުގައި ޤާނޫނުން ހާސިލުކުރަން ބޭނުންވާ އަމާޒުތައް
ހާސިލުވާނެގޮތަށް ޤާނޫނު މާނަކުރުމަށް އިސްކަން ދޭންވާނެކަމަށާއި، އަދި އެ ޤާނޫނުގެ
މަޤުޞަދުތައް ހާސިލުނުވާނެގޮތަކަށް އެ ޤާނޫނު މާނަކުރެވިގެން ނުވާނެކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައި
ވާކަމަށެވެ.
31.1. ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުން މައުޟޫޢީ ދަޢުވާއަށް ޖަވާބު ދިނުމެއްނެތި ކޯޓު އަމުރެއްގެ ދަށުން ޙުކުމް
ކުރުމަށް އެދުމުން، އަލުން މައުޟޫޢީ ދަޢުވާއަށް ޖަވާބުދާރީވުމުގެ ފުރުޞަތު ލިބިދެވޭގޮތަށް
ބަލައިފިނަމަ، ދަޢުވާއަށް ރައްދު ދިނުމަށް ވަކިމުއްދަ ތެއް ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައި އޮތުމުގެ
ބޭނުން ނެތިގެން ދާނެކަމަށެވެ.
31.5. އެހެންކަމުން، ޣައިރު ހާޟިރުގައި ޙުކުމް ކުރުމަށް އެދުމުން، އެކާވީސްވަނަ ބާބުގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވާ "ކޯޓު އަމުރު "ގެ ޢާންމު އިޖުރާއަތުގެ ދަށުން، ކޯޓު އަމުރަށް ޖަވާބުދާރީވުމުގެ
ފުރުޞަތު ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތަށް ދޭންނުޖެހޭކަން، މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 333 ވަނަ
މާއްދާ އާއި 332 ވަނަ މާއްދާއާއި، އެ ޤާނޫނުގެ ދިހަވަނަ ބާބުގެ މަޤުޞަދަށް ބެލުމުން
އެނގޭކަމަށެވެ.
35. ޣައިރު ހާޟިރުގައިކުރާ ޙުކުމަކީ މުރާޖަޢާ ކުރެވިދާނެ ޙުކުމްތަކެއް ކަމަށްވާއިރު، އެއީ ޣައިރު ޙާޟިރުގައި
ޙުކުމް ކުރުމަށްއޮތް ހުރަހެއް ތޯ ބަލާއިރު ތިރީގައިވާ ކަންކަން ފާހަގަކުރެވޭކަމަށެވެ.
35.3. ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ޙުކުމް ކޮށްދިނުމަށް ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުން އެދެނީ، ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުން
ޤާނޫނުގައި ބަޔާން ކޮށްފައިވާގޮތަށް ޢަމަލު ނުކުރުމުންކަމަށެވެ. ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުން ދަޢުވާއަށް
5މީގެފަހުން މާނަކުރުމުގެ ހަމަތައް ބަޔާންކުރުމުގެ ޤާނޫނުކަމަށް ބުނެފައިވާ.
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު، އާބުރުޒު ހިނގުން، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 2235233، ފެކްސް: 2236133
އީމެއިލް: info@highcourt.gov.mv ވެބްސައިޓް: www.highcourt.gov.mv

14 ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް 2023/HC-A/127
ރައްދު ނުދިނުމުން އެޅިދާނެ ފިޔަވަޅުތައް ޤާނޫނުގައި ބަޔާން ކޮށްފައިވާއިރު، އަދި އެ ފިޔަވަޅު
އެޅުމުން ދެން ޢަމަލުކުރަން ޖެހޭގޮތްވެސް ޤާނޫނުން އެނގޭއިރު، ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުން ޤާނޫނަށް
ޢަމަލު ނުކުރުމުން ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުގެ ޙައްޤު ހިމާޔަތް ކުރުމަކީ ކޯޓުގެ މަސްއޫލިއްޔަތެއް
ނޫންކަމަށެވެ. އަދި ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުން ޙުކުމް މުރާޖަޢާ ކުރަންއެދޭކަން ކޯޓުގެ އަމިއްލަ
އިސްނެގުމަށް ދެނެގަނެވޭނެކަމެއް ނޫންކަމަށެވެ. އެފަދައިން ޢަމަލުކުރުމަކީ ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުގެ
ޙައްޤަށް އަރައިގަތުންކަމަށް ދެކޭކަމަށެވެ.
35.3. މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 331 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން، ޣައިރު ޙާޟިރުގައިކުރާ ޙުކުމް
ބާޠިލުކުރަ ން ނުވަތަ ބަދަލުކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތަށް ލިބިދީފައިވާއިރު، އެއީ
ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ޙުކުމް ކުރުމަށްއޮތް ހުރަހެއް ނޫންކަން ސާފުކޮށް އެނގޭކަމަށެވެ. އެ
ޤާނޫނުގެ މަޤްޞަދަކީ ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުން ދަޢުވާއަށް އިޖާބަ ނުދިނުމުން، ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުގެ
ޙައްޤުތަކަށް ހުރަސްނޭޅޭގޮތަށް ކަންކަން ތަރުތީބު ކުރުންކަންވެސް އެނގޭކަމަށެވެ.
35.2. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ މީޑިއާނެޓް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް ވ. މޯލްޑިވްސް އިންލަންޑް
ރެވެނިއު އޮތޯރިޓީ6 ޤަޟިއްޔާގެ 63 ވަނަ ޕެރެގްރާފްގައި، ޤާނޫނުގައި ވަކިކަމެއް ސާފުކޮށް
ބަޔާންނުކުރެވި އޮންނަ ޙާލަތެއްގައި، އެ ޤާނޫނުގެ މަޤުޞަދާއި، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިހުގައި
އެބިލުގެ ބަހުސްކުރިއިރު މެންބަރުންގެ ނިޔަތްފަދަ ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތް ކުރެވިދާނެ ކަމަށެވެ.
އެހެންނަމަވެސް، ޤާނޫނެއްގައި ސާފު ޢިބާރާތުން ވަކިކަމެއް ކުރެވިދާނެކަމަށް އޮންނަ އޮތުމަކަށް،
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިހުގެ ނިޔަތްވެސް ސާފުކޮށް އެނގެން ނެތްއިރު، ކަމާބެހޭ ތަންފީޒީ
6ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު /23A-SC2016/ޤަޟިއްޔާ.
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު، އާބުރުޒު ހިނގުން، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 2235233، ފެކްސް: 2236133
އީމެއިލް: info@highcourt.gov.mv ވެބްސައިޓް: www.highcourt.gov.mv

15 ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް 2023/HC-A/127
އިދާރާތަކުންވިޔަސް އަދި ޝަރުޢީ ކޯޓުތަކުން ވިޔަސް ބަދަލު ގެނެވިދާނެކަމަށް ގަބޫލު
ނުކުރެވޭކަމަށް ބުނެފައިވާކަމަށެވެ.
35.1. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވ. މުޙައްމަދު ޝިފާޢު7
ޤަޟިއްޔާގެ 23 ވަނަ ޕެރެގްރާފްގައި، ޤާނޫނެއްގައި ވަކިގޮތަކަށް ޢަމަލުކުރަން ވާނެކަމަށް
ބަޔާން ކޮށްފައިވާނަމަ، ޤާނޫނުގައިވާ ކަންކަން ހަނިވާފަދަ ގޮތަކަށް ނުވަތަ މަހުދޫދުވާފަދަ
މޭރުމަކުން ކޯޓުތަކަށް ޤާނޫނު މާނަނުކުރެވޭނެކަމަށް ބުނެފައިވާކަމަށެވެ. އަދި ދި ވެހިރާއްޖޭގެ
ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވ. ޢަބްދުاله ޖިހާދު8 ޤަޟިއްޔާގެ 32
ވަނަ ޕެރެގްރާފްގައި، ޤާނޫނުގައި ވަކި އިޖުރާއަތެއް ކަނޑައަޅާފައި ވާހިނދު، އެ އިޖުރާއަތުގެ
ސަބަބުން ކުރިމަތިވެދާނެ އުނދަގުލަކުން ނުވަތަ އެހެންވެސް ކަމަކުން މިންޖުވުމުގެ
މަޤުޞަދުގައި، ޤާނޫނުގެ ހުދޫދުން ބޭރުން ޢަމަލު ކުރުމުގެބާރު، ދައުލަތުގެ އިދާރާތަކަށް އަދި
ކޯޓަށްވެސް ލިބިގެން ނުވާކަމާށާއި، އެކަމުގެ ޙައްލު ލިބިދެވޭނީ ޤާނޫނު ހެދުމުގެ ބާރުއޮތް،
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށްކަމަށް ކަނޑައަޅާފައި ވާކަމަށެވެ.
35.5. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާ ޙަވާލާދެވުނު އުޞޫލުތަކަށް ބަލާއިރު،
މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ ބާރަވަނަ ބާބު "ދަޢުވާގެ ދިފާޢާއި ޖަވާބު"ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ
ގޮތުގެމަތިން ދަޢުވާއަށް ދިފާޢެއް ހުށަހަޅާފައި ނުވާނަމަ، އެ ޤާނޫނުގެ ދިހަވަނަ ބާބުގައި ވާ
ގޮތުގެމަތިން، ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ޙުކުމެއް ކޮށްދިނުމަށް ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުންއެދޭ ޙާލަތުގައި،
އެފަދައިން ޙުކުމްކުރުމަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ9 13 ވަނަ މާއްދާއާ
7ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު /23A-SC2022/ޤަޟިއްޔާ.
8ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު /04A-SC2021/ޤަޟިއްޔާ.
9މީގެފަހުން ޤާނޫނުއަސާސީކަމަށް ބުނެފައިވާ.
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު، އާބުރުޒު ހިނގުން، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 2235233، ފެކްސް: 2236133
އީމެއިލް: info@highcourt.gov.mv ވެބްސައިޓް: www.highcourt.gov.mv

16 ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް 2023/HC-A/127
ޚިލާފު ކަމެއްކަމަށްބުނެ، ކޯޓުގެ އަމިއްލަ އިސްނެގުމަށް، މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު
އެއްފަރާތްކޮށް ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިނުވާ ގޮތަކަށް ކޯޓުތަކަށްވެސް ޢަމަލު
ނުކުރެވޭނެކަމަށެވެ.
35.6. މީގެއިތުރުން، ޤާނޫނުގައި ވާގޮތާޚިލާފަށް ޝަރީޢަތުގެ އިސްނެގުމަށް، ވަކިގޮތަކަށް ޢަމަލު
ނުކުރުމަކީ، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 13 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފަށް އިންސާފުވެރިކޮށް ޝަރީޢަތް
ނުކުރުންކަމަށް ދެކޭކަމަށެވެ. އެހެނީ، މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ ދިހަވަނަ ބާބު
ޤާނޫނުއަސާސީގެ 13 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފުކަމަށް މިހައިތަނަށް ކޯޓުން ނިންމާފައި ނުވާއިރު،
ކޯޓުގެ މައްޗަށް ލާޒިމުވަނީ އެ ބާބުގައިވާ އިޖުރާއަތުތަކާ އެއްގޮތަށް ޢަމަލުކުރުން
ކަމަށްވާތީކަމަށެ ވެ.
35.3. އެހެންކަމުން، ޣައިރު ހާޟިރުގައިކުރާ ޙުކުމްތައް މުރާޖަޢާ ކުރެވުމަކީ، ޣައިރު ޙާޟިރުގައި
ޙުކުމް ކުރުމަ ށްއޮތް ހުރަހެއް ނޫންކަމަށާއި، އަދި އެއީ ޤާނޫނާއި ޤާނޫނުއަސާސީގެ 13 ވަނަ
މާއްދާއާ ޚިލާފު އިންސާފުވެރިނޫން ގޮތެއްވެސް ނޫންކަ މަށް ދެކޭކަމަށެވެ.
36. މި މައްސަލައިގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ފާހަގަކޮށްފައިވާ އިތުރު ކަންކަން
ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައި އެވަނީއެވެ.
33. ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ޙުކުމް ކުރަންއެދޭ ޙާލަތުގައި، އެގޮތަށް ޙުކުމްކުރަން އެއްވެސް މާއްދާއަކުން ލާޒިމުކުރޭތޯ
ޝަރީޢަތުން ސުވާލު ކުރުމުން، މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 333 ވަނަ މާއްދާއާއި 333 ވަނަ މާއްދާއިން
333 ވަނަ މާއްދާއަށް ރިޢާޔަތްކުރާއިރު، ކޯޓު އަމުރަކުން ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ޙުކުމް ކޮށްދިނުމަށްއެދޭ
ޙާލަތުގައި، ކޯޓަށް ފެންނަގޮތަކަށް، މާނައަކީ، ޣައިރު ޙާޟިރުގައިއެދޭ ފަރުވާ ނަގައިދެވިދާ ނެއޭ ނުވަތަ
އެދޭފަރުވާ ނަ ގައި ނުދެވިދާނެކަމަށް ކަނޑައެޅިދާނެ ކަމަށެވެ. އެއާޚިލާފަށް، ކޯޓަށް ބޭނުންވީމާ އެހުރި
ކަންތައްތަކަށް ބަލާފައި ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތަށް ދަޢުވާ ހުށަހެޅުމުގެ ފުރުޞަތު ދެވިދާނެކަމަށް އެއްވެސް
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު، އާބުރުޒު ހިނގުން، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 2235233، ފެކްސް: 2236133
އީމެއިލް: info@highcourt.gov.mv ވެބްސައިޓް: www.highcourt.gov.mv

17 ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް 2023/HC-A/127
މާއްދާއެއްގައި ބަޔާންކޮށްފައި ނުވާކަމަށެވެ. އިސްތިއުނާފު ކޮށްފައިވާ ނުކުތާގައި ހުށަހަޅާފައިވާ ޤާނޫނީ
ބަހުސަކީވެސް މިއީކަމަށެވެ.
32. އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ޖަވާބުގައި، ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ޙުކުމް ކުރުމަށް އެދުމުން،
ގޮތެއް ނިންމުމުގައި ހެކިތަ އް ހުށަހެޅިފައި ހުރިތޯ ބަލައި، އެ ހެކިތަކުން ވާޤިޢާ ފެންނަން އޮތްތޯ
ވަޒަންކުރަން ޖެހޭކަމަށް ބުނެފައިވާއިރު، ކޯޓަށް ފެންނަގޮތަކަށް މާނަކޮށް، މައްސަލަ ނިންމުމުގައި ރިޢާޔަތް
ކުރަންޖެހޭ މިންވަރަކީ ވަކިން ތަފާތު ޤާނޫނީ ބަހުސެއްކަމަށެވެ. މި މައްސަލައިގެ މައިގަނޑު ބަހުސަކީ، މި
ޙާލަތުގައި ކޯޓުން ހަމައެކަނި ނިންމަންޖެހޭގޮތަކީ، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އެދިފައިގޮތަށް ކޯޓު އަމުރަކަށް
އެދުމުން، އަމުރެއް ނެރެވިދާނެތޯ ނުވަތަ ނޫންތޯކަމެވެ. މައުޟޫޢީ މައްސަލަ އެގޮތަށް ނިންމައިދެވިދާނެތޯ
ނުވަތަ ނޫންތޯއެވެ. އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތާ އެއްކޮޅަށް ނިންމައިފިނަމަ އެ ނިންމުން ރިވިއުކުރުމުގެ
ފުރުޞަތު އޮންނާނެކަމަށާއި، އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުގެ ޙައްޤުތައް ހިމާޔަތްކުރެވޭ އެތަކެއް ގޮތްތަކެއް
ޤާނޫނުގައި ހުރިކަމަށެވެ.
33. ޝަރީޢަތުން އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތާކުރި ސުވާލުތަކާ ގުޅޭގޮތުން، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން
ވާހަކަދެއްކުމަށް ޝަރީޢަތުން ފުރުޞަތު އެރުވުމުން، މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން މައްސަލައެއް
ހުށަހެޅުމުން ޖަވާބުދާރީ ވާންޖެހޭގޮތް، އެ ޤާނޫނުގެ 323 ވަނަ މާއްދާއިން 326 ވަނަ މާއްދާއަށް
ބަޔާންކޮށްފައި ވާކަމަށާއި، ދަޢުވާލިބޭ ފަރާ ތަށް ދަޢުވާފޯމު ލިބޭހިސާބުން ގަޑިގުނަން ފަށާނެކަމަށެވެ.
ދަޢުވާއަށް ޖަވާބުދާރީވުމަށް ލިބިފައިވާ މުއްދަތުތައް ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާއިރު، އެކަމަށް އިތުރު
އިރުޝާދެއް ކޯޓުން ދޭންނުޖެހޭކަމަށެވެ. މި ޙާލަތަކީ ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ޙުކުމް ކުރުމަށްއެދުން ކަމަށްވާއިރު،
އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އެކާވީސްވަނަ ބާބުގައި ޙަވާލާދޭ ޢާއްމު އިޖުރާއަތު ނުހިނގާނެކަމަށެވެ.
އެނޫންގޮތަކަށް ޤާނޫނު ތަރުޖަމާ ކޮށްފިނަމަ ދެކޮޅުނުޖެހޭ ނުބައި ނަތީޖާތަކެއް ނުކުންނާނެ ކަމަށާއި، އަދި
ޖަވާބުދާރީވުމަށް ފުރުޞަތު ދެވޭނަމަ ކޯޓުގެ ވަގުތާއި ވަޞީލަތް އެކަމުގައި ހޭދަވާނެކަމަށެވެ.
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު، އާބުރުޒު ހިނގުން، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 2235233، ފެކްސް: 2236133
އީމެއިލް: info@highcourt.gov.mv ވެބްސައިޓް: www.highcourt.gov.mv

18 ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް 2023/HC-A/127
22. ޝަރީޢަތުން އެރުވުނު ފަހުފުރުޞަތުގައި، ސިވިލް ކޯޓުން މިހާރު ޢަމަލު ކުރައްވަމުން ގެންދަވަނީ
އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ގޮތަށްކަމަށާއި، ކުރިން މައްސަލަތަކެއް ކުރިމަތިވިކަމަށް
ބުނެފައިވެއެވެ.
އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އެދޭގޮތް
23. އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އެދިފައިވަނީ ތިރީގައިވާގޮތަށެވެ.
އިސްވެ ދެންނެވި ކަންކަން އެހެން ހުރުމުން، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އެދެނީ، އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުގެ
ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ޙުކުމް ކުރެވެން ނެތްކަމަށް ނިންމައި، އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތަށް ދަޢުވާއަށް ރައްދު
ހުށަހަޅަން ފުރުޞަތު، ސިވިލް ކޯޓުން ދީފައިވަނީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 23/3233 (މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު)
އާ ޚިލާފަށްކަމަށް ކަނޑައަޅުއްވައި، މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 32 ވަނަ ބާބުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން
ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 4598-CVC-2022 ޤަޟިއްޔާގެ ޙުކުމް އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުގެ ޣައިރު
ޙާޟިރުގައި ކުރަންޖެހޭ ކަމަށް ކަނޑައަޅުއްވައި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 33/3232 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު)
ގެ 36 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ ދަށުން މި މައްސަލަ ސިވިލް ކޯޓަށް ތަޙުވީލު ކޮށްދެއްވުމަށެވެ.
އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާފަރާތުން ދައްކާފައިވާ ވާހަކަ
23. މި މައްސަލައާ ގުޅިގެން އިބްރާހީމް ޢަލީ ފުޅުގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ އިސްތިއުނާފު ނުކުތާތަކުގެ ޖަވާބާއި،
ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތު ން ދައްކާފައިވާ ވާހަކަތަކުގެ ރައްދުގައި ދައްކާފައިވާ
މައިގަނޑު ވާހަކަތައް ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައި އެވަނީއެވެ.
22. އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތު ގެ ނުކުތާއަކީ، ފާޠިމަތު ޒަޔާން އިބްރާހީމްގެ ދަޢުވާއަށް ޖަވާބު ހުށަހަޅާފައި ނުވާތީ ،
ދަޢު ވާކުރާ ފަރާތުގެ ޙައްޤު އުފަންވާކަމަށްބުނެ ހުށަހަޅާފައިވާ އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާއެ އްކަމަށެވެ. ޤާނޫނީ
ބަހުސެއް އޮތްކަމަށްބުނެ ހުށަހަޅާފައިވާ ކަންތައްތަކަކީ، މަދަނީ އިޖުރާއަ ތުގެ ޤާނޫނުގެ މާއްދާއެއްގެ އެއްބައި
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު، އާބުރުޒު ހިނގުން، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 2235233، ފެކްސް: 2236133
އީމެއިލް: info@highcourt.gov.mv ވެބްސައިޓް: www.highcourt.gov.mv

19 ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް 2023/HC-A/127
މުސްތަޤިއްލު މާނަކުރުމަކުން ނުކުންނަ ބަހުސެއްކަމަށެވެ. އަދި ޤާނޫނަކީ އެއްރޮއްޖަކުން ވިޔެފައިވާ އެއްޗެއް
ކަމުގައިބަލައި، މުޅިޤާނޫނު އެކުގައި ކިޔުމުން ބަހުސްސާފުވެ، ދައުވާކުރާ ފަރާތުން ޣައިރު ޙާޟިރުގައި
ޙުކުމް ކުރުމަށްއެދޭ ކޮންމެފަހަރަކު، ދަ ޢުވާކުރާ ފަރާތުން ހުށަހަޅާގޮތަށް ޙުކުމް ކުރަން ނުޖެހޭކަމަށާއި، އެއީ
ފަނޑިޔާރު މައްސަލަ ދިރާސާ ކުރައްވާފައި، ކުރުމަށް އިޚްތިޔާރު ދީފައިވާ ކަމެއްކަން ސާފުވާކަމަށެވެ.
21. އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ސިވިލް ކޯޓަށް ހުށަހެޅި ދަޢުވާއާއެކު ވަގުތީ އަމުރަކަށް އެދިފައިވާކަމަށެވެ. އަދި
އެވަގުތީ އަމުރަށް ޖަވާބު ހުށަހަޅާފައިވަނީ، 32 ޑިސެމްބަރ 3233 ދުވަހުކަމަށާއި، ވަގުތީ އަމުރާމެދު
ގޮތެއްނިންމުމަ ށް 33 ޑިސެމްބަރ 3233 ދުވަހު ޝަރީޢަތުގެ އަޑުއެހުމެއް ބާއްވައި، އެ އަޑުއެހުމުގައި
ދަޢު ވާކުރާ ފަރާތުގެ ދަޢު ވާ އިއްވައި، ވަގުތީ އަމުރު ހުށަހެޅުމުން ދީފައިވާ ޖަވާބުގައި ދަ ޢުވާއަށް އިންކާރު
ކުރުމުގެ ގޮތުން، ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޢިބާރާތުން ޖަވާބުދާރީވެފައި ވާނެކަމަށެ ވެ .
"ދައުވާ ކުރާ ފަރާތުން ވަގުތީ އަމުރަށްއެދި ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލައިގައި، ވަގުތީ އަމުރަށްއެދި މައްސަލައިގެ
ފެކްޓުތައް ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ ކަނޑައެޅިގެން ޙަޤީޤަތާއި ޚިލާފަށެވެ. އެގޮތުން؛ ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުން ކޯޓަށް
ހުށަހަޅާފައިވާ ދަޢުވާއަކީ އެއްވެސް އަސާސެއްނެތް ދައުވާއެކެވެ.
މައްސަލައިގައި ޚުޞޫމަތު އުފައްދާފައިވާ ބޯޓަކީ ދައުވާކުރާ ފަރާތުގެ އެޖެންޓެއްގެ ގޮތުން ދައުވާލިބޭ ފަރާތުން
ގަނެފައިވާ ބޯޓެއްނޫނެވެ. ޚުޞޫމަތު އުފައްދާފައިވާ ބޯޓަކީ ދައުވާލިބޭފަރާތުން "ގަންނަ ފަރާތުގެ" ފުރިހަމަ
ހައިސިއްޔަތުން ގަނެފައިވާ ބޯޓެކެވެ.
ދައުވާލިބޭ ފަރާތާއި ދަޢުވާކުރާ ފަރާތާދެމެދު ކުރެވިފައިވާ އެއްވެސް މުޢާމަލާތެއްގައި "ދައުވާކުރާ ފަރާތަށް"
ބޯޓެއްގަނެ ރަޖިސްޓަރީ ކުރުމުގެ މަސައްކަތް ދައުވާލިބޭ ފަރާތާ ޙަވާލުކޮށްފައި ނުވެއެވެ."
25. މައްސަލައިގެ ވަގުތީ އަމުރުގެ މަރުޙަލާ ކުރިއަށްގެންދެވީ އެހެން ސެކްޝަނެއްގެ ފަނޑިޔާރެއްކަމަށާއި،
މައްސަލައިގައި ދިފާޢު ހުށަހަޅަންޖެހޭ ވަގުތު ސާފުކުރުމަށް ސެކްޝަންގައި އެހުމުން ޖަވާބު ދީފައިވަނީ
ސެކްޝަންގެ މައްސަލަ ބައްލަވާ ޤާޟީ އެވަގުތު ކޯޓުގެ ރަސްމީ މަސައްކަތުން ދުރުގައި ހުންނެވުމާއެކު،
މަސައްކަތަށް އެނބުރި ވަޑައިގެންނެވުމުން އެކަމާބެހޭ އިރުޝާދު ދެވޭނެކަމަށެވެ. އެހެންނަމަވެސް ދިފާ ޢު
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު، އާބުރުޒު ހިނގުން، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 2235233، ފެކްސް: 2236133
އީމެއިލް: info@highcourt.gov.mv ވެބްސައިޓް: www.highcourt.gov.mv

20 ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް 2023/HC-A/127
ހުށަހެޅުމަށް ވަގުތު ކަނޑައަޅައި 23 ފެބްރުއަރީ 3232 އާ ހަމައަށްވެސް، ދަ ޢުވާލިބޭ ފަރާތަށް އަންގާފައި
ނުވާކަމަށެވެ.
26. މަދަނީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނުގެ 313 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ "ޢާއްމު އުސޫލުން
"
ޙާލަތްތަކުގައި ދިފާޢު ހުށަހެޅުމަށްދެވޭ މުއްދަތުކަމަށާއި، ދިފާޢެއް ހުށަހެޅުމުގެ މުއްދަތު ބަޔާންކޮށްފައި
އޮތްނަމަވެސް، ކޯޓުން ދިފާޢު ހުށަހެޅުމަށްދޭ މުއްދަތު ޚަޞްމުންނަށް ސާފުކޮށް އެންގުމާއެކު އިރުޝާދު
ދޭން ޖެހޭކަމަށެވެ. އެކަން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު SCPD-01/2023 ޕްރެކްޓިސް
ޑައިރެކްޝަންއިން ސާފުކޮށްދީފައި ވާކަމަށެވެ. އަދި މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން، ވަކިކަމެއް
ވަކިމުއްދަތެއްގެ ތެރޭގައި ނުކޮށްއޮތްކަމަށް ނިންމުމުގެ ކުރިން، އެ ޑައިރެކްޝަންގެ 2 ވަނަ ނަންބަރުގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަދައިން، އެކަމެއް ފުރިހަމަ ކުރަ ންޖެހޭ ތަރީޚާއި ގަޑި ހިމަނާފައިއޮތުން ލާޒިމު
ކޮށްފައިވާކަށެވެ.
23. ސިވިލް ކޯޓުން ޢާއްމުކޮށް ޢަމަލުކުރަމުން އައިސްފައިވާ އުޞޫލަށާއި، ކޯޓުން މި މައްސަލައިގައި ދީފައިވާ
އިރުޝާދަށް ބަރޯސާވެ، ދަ ޢުވާގެ ޖަވާބު ހުށަހެޅުމަށް ކޯޓުން ވަގުތު ކަނޑައަޅައި އަންގަންދެން
ލަސްކޮށްފައިވަނީ ސިވިލް ކޯޓުން ޢަމަލުކުރަމުން އައިސްފައިވާ އުޞޫލާއި، މައްސަލަ ބައްލަވާ ސެކްޝަނުން
އެކަމަށް އިރުޝާދު ދެއްވާނެކަމަށް ބުނެފައިވާތީ ކަމަށެވެ.
22. ސިވިލް ކޯޓުން މައްސަލައިގެ ޖަވާބު ހުށަހެޅުމަށް ފުރުޞަތު ދިންކަން އަންގާފައިވަނީ 32 ފެބްރުއަރީ
3232 ދުވަހުގެ 3:16 ގައިކަމަށެވެ. އެ ނިންމުމުގައި ތާރީޚެއް ބަޔާންކޮށްފައި ނެތުމުން، ކޯޓުން ދިފާޢު
ހުށަހެޅުމުގެވަގުތު ސާފުކުރުމަށްފަހު ދަ ޢު ވާގެ ދިފާޢު، އަލުން ހުށަހަޅާފައިވާނީ 35 މާރޗް 3232 ދުވަހުގެ
22:53 ގައިކަމަށެވެ. އޭގެފަހުން އެއްވެސް އިޖުރާއަތެއް ހިނގާފައިވާކަން އިސްތިއުނާ ފު ރައްދުވާ ފަރާތަށް
އެނގިފައި ނުވާކަމަށެވެ.
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު، އާބުރުޒު ހިނގުން، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 2235233، ފެކްސް: 2236133
އީމެއިލް: info@highcourt.gov.mv ވެބްސައިޓް: www.highcourt.gov.mv

21 ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް 2023/HC-A/127
23 .23 ފެބްރުއަރީ 3232 ދުވަހު، ދަޢު ވާކުރާ ފަރާތުން އަމުރަކަށްއެދި ހުށަހަޅާފައި ވާކަމަށެވެ. އަދި އެ
އަމުރުގެ ޖަ ވާބު 22 ފެބްރުއަރީ 3232 ދުވަހުގެ 32:22 ނިޔަލަށް ހުށަހެޅުމަށް ދީފައިވާ ވަގުތުގެ
ތެރޭގައި، 23 ފެބްރުއަރީ 3232 ދުވަހުގެ 3:22 ގައި ކޯޓަށްހުށަހަޅާފައި ވާނެކަމަށެވެ. އަދި އެ ޖަވާބާއެކު
ދަޢު ވާގެ ދިފާޢުވެސް ހުށަހަޅާފައި ވާނެކަމަށެވެ. އޭގެކުރިން ދަ ޢުވާގެ ދިފާޢު ފޮނުވާފައިނުވާ ސަބަބަކީ ،
ކޯޓުން ޢަމަލުކުރަމުން އައިސްފައިވާގޮތަށް، ދަ ޢުވާގެ ދިފާޢު ހުށަހެޅުމަށް މުއްދަތު ކަނޑައަޅައި، ޖަވާބު
ފޮނުވަންވީ ތާރީޚެއް ކުރިން އަންގާފައި ނުވާތީކަން ބަޔާންކޮށްފައި ވާނެކަމަށެވެ.
12. މި މައްސަލައިގައި ވަގުތީ އަމުރަށްއެދި ދަޢު ވާކުރާ ފަރާތުން ހުށަހެޅި ފޯމާގުޅިގެން ޖަވާބު ހުށަހެޅިއިރު،
ދަޢު ވާކުރާ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ މުޅިދަޢު ވާއަށް އިންކާރު ކޮށްފައިވާތީ، މުޅިދަޢު ވާއަށް އިންކާރު ކުރާކަން
ކޯޓަށް އެންގި ފައިކަމަށެވެ. އަދި ދަ ޢު ވާގެ ދިފާޢު ފުރިހަމައަށް ހުށަހެޅުމަށް ވަގުތު ކަނޑައަޅައި އަންގާފައި
ނެތުމުން، ދަޢު ވާގެ ދިފާޢު ހުށަހަޅާފޯމު ކޯޓަށް ފޮނުވާފައި ނުވުމަކީ، ދަ ޢު ވާއަށް ރައްދު ނުދިނުން ކަމުގައި
ނުބެލެވޭނެކަމަށެވެ. ސަބަބަކީ، ދަޢު ވާއަށް ދިފާޢު ހުށަހެޅުމުގެ މުއްދަތުގެ ދޭތެރެމެދުން ކޯޓުގެ އަޑުއެހުންތައް
ހިންގައި، ދަ ޢު ވާލިބޭ ފަރާތް ކޯޓުގައި ތަމްސީލުކޮށް، ދައުވާކުރާ ފަރާތާއި ފަނޑިޔާރުގެ ކުރިމަތީގައި
ދަޢު ވާލިބޭ ފަރާތުން ސާފުދަ ޢުވާއަށް އިންކާރުކޮށް، އިންކާރުކުރާ މައިގަނޑު ސަބަބުތައް ބަޔާންކޮށް،
ދިފާޢުގައި ބޭނުންކުރާ ބައެއް ހެކިތައްވެސް ކޯޓަށް ހުށަހަޅާފައި ވާތީކަމަށެވެ.
13. މި މައްސަލަ ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ނުނިންމި މައިގަނޑު ސަބަބު ތަކެއްކަމަށް ބެލެވެނީ، މަތީގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންތައްތައް އެގޮތުގެމަތީން ހުރުމާއި، އަދި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ
ނަންބަރު SCPD-01/2023 ޕްރެކްޓިސް ޑައިރެކްޝަންގައި މުއްދަތު ގުނުމުގައި ޢަމަލު ކުރަންވީގޮތް
ސާފުކޮށް ބަޔާން ކޮށްދީފައި ވުމާއި، ކޯޓުން ވަކިމުއްދަތެއް ކަނޑައަޅައި އިރުޝާދު ދީފައިނުވުމާއި، ދިފާޢު
ހުށަހެޅުމުގެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި، ދަޢު ވާލިބޭ ފަރާތުން ފަނޑިޔާރުގެ ކުރިމަތީގައި ދަޢު ވާއަށް އިންކާރު
ކޮށްފައިވުންފަދަ ސަބަބުތައް ހުރުމުންކަމަށް ދެކޭކަމަށެވެ.
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު، އާބުރުޒު ހިނގުން، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 2235233، ފެކްސް: 2236133
އީމެއިލް: info@highcourt.gov.mv ވެބްސައިޓް: www.highcourt.gov.mv

22 ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް 2023/HC-A/127
13. މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ ދިހަވަނަ ބާބުގައި ބަޔާން ކޮށްފައިވާގޮތަށް، ހުރިހާ ޙާލަތެއްގައި ޣައިރު
ޙާޟިރުގައި ޙުކުމްކުރުން ލާޒިމުވާގޮތަށް ޤާނޫނު މާނަކުރެވިދާނެތޯ ބަލާއިރު، އެ ޤާނޫނުގެ މަޤްޞަދަކީ،
އަވަސްކަމާއި އިންސާފުވެރިކަމާއެކު މަދަނީ ޝަރީޢަތްތައް ހިންގު ންކަމަށެވެ. އެގޮތުން، މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ
ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރުމުގައި، ޝަރީޢަތް ކުރުމުގައި އެންމެފުރަތަމަ އިސްކަންދެވޭ ޙައްޤަކީ ޤާނޫނުއަސާސީގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަދައިން އިންސާފުވެރި ޝަރީޢަތެއް ކުރެވުމުގެ ޙައްޤު ނަގަހައްޓައި، އިންސާފު
ގާއިމުކުރެވުމުގެ މައްޗަށްކަމަށެވެ. އިންސާ ފު ގާއިމު ނުވާ ގޮތަށް ދަޢު ވާކުރާ ކޮންމެފަރާތަކާ އެއްކޮޅަށް ޙުކުމް
ކުރުމަކީ މަދަނީ އިޖުރާއަ ތުގެ ނިޒާމުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އިޖުރާއަތް ނޫންކަމަށެވެ.
12. މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 331 ވަނަ މާއްދާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އިޖުރާއަތަކީ، ދަ ޢު ވާގެ ދިފާޢެއް
ހުށަހަޅާފައިނުވާ ފަރާތެއްގެ މައްޗަށް ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ދަޢު ވާ ސާބިތުވާކަމަށް ކަނޑައެޅުމުގެ
އިޖުރާއަތުކަމަށެވެ. މި ޙާލަތުގައިވެސް ފަނޑިޔާރުގެ މައްޗަށް ލާޒިމުވަނީ ކޯޓަށް ހުށަހެޅިފައިވާ ލިޔުންތަކާއި،
ކޯޓަށް ޙާޟިރުވާ ފަރާތްތަކުގެބަސް ހޯދުމަށްފަހު ޙުކުމެއް ކުރުންކަން، ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ޙުކުމް ކުރުމާބެހޭ
މާއްދާއަށް ބެލުމުން އެނގޭކަމަށެވެ. އަދި އެ މާއްދާގައި ކޯޓަށް ޙާޟިރުވާ ފަރާތްތަކުގެބަސް ކޯޓުން
އަހަންވާނެކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައި އޮތުމުން، އެއީ ހަމައެކަނި ދަ ޢުވާކުރާ ފަރާތުގެބަހަށް ނުވަތަ ދަ ޢު ވާކުރާ
ފަރާތުންބުނާ ކޮންމެ ގޮތަކަށް ޙުކުމްކުރުން ނޫންކަން އެމާއްދާ އެކުގައި ކިޔުމުން އެނގޭ ކަމަށެވެ.
11. މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 331 ވަނަ މާއްދާގެ މަޤު ޞަދަކީ، ދަ ޢު ވާއަށް ޖަވާބުދާރީނުވެ ނުވަތަ ކޯޓަށް
ފިލައިގެންއުޅޭ ފަރާތްތަކާމެދު ފިޔަވަޅު އެޅުންކަމަށެވެ. އެއްވެސް ޙާލަތެއްގައި، ކޯޓަށް ޙާޟިރުވެ ދަ ޢު ވާއިން
ދިފާޢުވުމަށް މަސައްކަތްކުރާ ފަރާތްތަކުގެ މައްޗަށް، އެ ފަރާތްތައް ކޯޓަށް ޙާޟިރުވަމުން ދަނިކޮށް، ނުވަތަ
ސާބިތުނުވާ ޙައްޤެއް ސާބިތު ވާކަމަށްބަލައި، ޙުކުމެއް ކުރުން ނޫންކަންވެސް އެ މާއްދާއިން ސާފުވާކަމަށެވެ.
އެކަންއެނގެނީ، އެ މާއްދާގައި ކޯޓަށް ހުށަހެޅިފައިވާ ލިޔުންތަކާއި، ކޯޓަށް ޙާޟިރުވާ ފަރާތުން ދައްކާ
ވާހަކައަށް ރިޢާޔަތް ކުރުމަށްފަހު ޙުކުމެއް ކުރުމަށް އެ މާއްދާގައި ބަޔާން ކޮށްފައިވާތީކަމަށެވެ.
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު، އާބުރުޒު ހިނގުން، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 2235233، ފެކްސް: 2236133
އީމެއިލް: info@highcourt.gov.mv ވެބްސައިޓް: www.highcourt.gov.mv

23 ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް 2023/HC-A/127
15. މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 331 ވަނަ މާއްދާގެ މަޤުޞަދަކީ، ދަޢު ވާއެއްގެ ދިފާޢު ހުށަނާޅާ ކޮންމެ
ފަހަރަކު ނުވަތަ ކޮންމެ ޙާލަތެއްގައި ދަ ޢުވާކުރާ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ގޮތަށް ޙުކުމެއްކުރުން ކަމުގައި
މާނަކުރާނަމަ، ޢަދުލު އިންސާފާދުރު ނަތީޖާތައް ނުކުތުމުގެ ފުރުޞަތު އޮންނާނެ ކަމަށް ދެކޭކަމަށެވެ.
"ހ" "ށ" ޗަ "ށ"
މިސާލަކަށް، ގެ ފަރާތުން ގެ މައް ށް، ގެ ނަމުގައި ރަޖިސްޓަރީ ކޮށްފައިވާ އަމިއްލަ
ޗަ "ހ" ޗެ "ހ" "ށ"
ގޯއް ކީ ގެ ގޯއް އްކަމަށް ދަ ޢުވާކުރިއެވެ. ގެ އަތުގައި ގެ ގޯތީގެ ރަޖިސްޓަރީ ކޮޕީއެއް
"ށ"
އެބައޮތެވެ. ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މުއްދަތުގައި އެއްވެސް ދިފާޢެއް ހުށަހަޅާފައި ނުވެއެވެ. މި
ޙާލަތުގައި ޤާނޫނުގެ 331 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތަށް، "ށ" ގެ ގޯއްޗަކީ "ހ" ގެ
މިލްކެއްކަމަށް ޙުކުމްކޮށް، "ށ"ގެ ކިބައިން ގޯތީގެ މިލްކުވެރިކަން "ހ" އަށް ބަދަލު ކުރެވިދާނެ ހެއްޔެވެ؟
ޖަވާބަކީ "ނޫނެކެވެ." އެ މިލްކުވެރިކަން ބަދަލުކުރެވޭނީ އެފަދަ ޢަޤުދެއް ސާބިތު ކުރެވިގެން، ޤާނޫނާ
އެއްގޮތަށެވެ.
16. ޤާނޫނުއަސާސީގެ 12 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ "މުދާ ހޯދުމާއި، މިލްކުކުރުމާއި،
"
ވާރުތަކުރުމާއި، ދިނުމާއި، މުދަލުން މުޢާމަލާތު ކުރުމުގެ ޙައްޤު ކޮންމެ ރައްޔިތަކަށްމެ ލިބިގެންވުން އަސާސީ
ޙައްޤަކަށް ވާއިރު، މީހެއްގެ މުދަލެއްގެ މި ލްކުވެރިކަން ބަދަލު ކުރުމަށް، ޞައްޙަ ވިޔަފާރީގެ ޢަޤު ދެއް ނުވަތަ
އިސްލާމީ ޝަރީޢަތް ހުއްދަކުރާ އެހެންވެސް މުޢާމަލާތެއް، އެ މުދަލުގެ މި ލްކުވެރިކަން ބަދަލުކުރުމުގެ
ގަސްދާއެކު ކޮށްފައިވާކަން ޝަރީޢަތަށް ސާބިތު ކޮށްދީގެންމެނުވީ، ޝަރުޢީ ޙުކުމަކުން މިލްކުވެރިކަން
ބަދަލުކުރުން އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި ހުއްދަ ނުކުރާކަމަށެވެ.
13. މި ދަ ޢު ވާއަކީ އިސްތިއުނާ ފު ކުރާ ފަރާތުން ބައިވެރިވެފައިނުވާ އެއްބަސްވުމެއްގެ ދަށުން، ދެފަރާތެއްގެ
ދެމެދުގައި ކުރެވިފައިވާ މުޢާމަލާތެއް، އެ އެއްބަސްވުމުގެ ބައިވެރިއެއް ކަމުގައިނުވާ، އެހެންފަރާތެއް
ކަމުގައިވާ މިނިސްޓްރީ އޮފް ޓްރާންސްޕޯރޓް އެންޑް ކޮ މިއުނިކޭޝަންގެ މައްޗަށް ކަމެއްލާޒިމުކުރުމަށް، އެ
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު، އާބުރުޒު ހިނގުން، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 2235233، ފެކްސް: 2236133
އީމެއިލް: info@highcourt.gov.mv ވެބްސައިޓް: www.highcourt.gov.mv

24 ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް 2023/HC-A/127
އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން އުފެދިފައިވާ ރަޖިސްޓަރީއެއް އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުގެނަމަށް ބަދަލު ކުރުމަށް،
10
ހުށަހަޅާފައިވާ ދަޢު ވާއެއްކަމަށެވެ.
12. އިސްތިއުނާފު ފޯމުގައި އުފައްދާފައި ސުވާލުތަކުގެ ކުރިއަށް، ޖަވާބު ހޯދަންޖެހޭ ސުވާލަކީ ކޮންމެ ދަ ޢުވާއަކީ
ދައުވާކުރާ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާގޮތަށް ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ޙުކުމް ކުރެވިދާނެ ދަ ޢު ވާއެއްތޯކަމަށެވެ. އަދި
ޤާނޫ ނުގައި ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ޙުކުމްކުރުމަކީ ފަނޑިޔާރަށް މަޖުބޫރު ކަމެއްތޯއެވެ.
13. މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 332 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގައި، ދަ ޢު ވާކުރާ ފަރާތުގެ ދަޢުވާއާއި ދަޢުވާގެ
ތަފުޞީލުތަކުގައި ބަޔާންކުރާ ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތްކޮ ށް، ޙުކުމް ކުރަންވާނީ ކޯޓަށް ފެންނަ ގޮތަކަށްކަމަށް
ބަޔާން ކޮށްފައިވާކަމަށެވެ. އެ މާއްދާގެ ދޭހައަކީ، ދަޢު ވާކުރާ ފަރާތުން ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުމަކަށް ރިޢާޔަތްކޮށް ،
ޝަރީޢަތަށް ސާބިތުވާ ކަންތައްތަކަށް ޙުކުމް ކުރުންކަމަށެވެ. ޝަރީޢަތަށް ސާބިތު ކޮށްނުދެވޭކަމެއް، ނުވަތަ
ދަޢު ވާކުރާ ފަރާތުން ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުމަކީ ޤާނޫނަކާ ފުށޫއަރާކަމެއްނަމަ، ނުވަތަ އެކަމަކީ ސާބިތުނުވާ
ކަމެއްކަމަށް ފަނޑިޔާރަށް ގަބޫލު ކުރެވޭނަމަ، ދަ ޢުވާކުރާ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާގޮތާ ޚިލާފަށްވެސް
ފަނޑިޔާރަށް ޙުކުމް ކުރެވިދާނެކަމަށެވެ. ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ދަޢު ވާކުރާ ފަރާތުން އެދޭގޮތަށް ޙުކުމް ކުރުމަކީ
މަޖުބޫރުކަމެއް ނޫންކަމަށާއި، އެކަމުގައި ފަނޑިޔާރަށް އިޚްތިޔާރު އޮތްކަން އެ މާއްދާއަށް ބެލުމުން
އެނގޭކަމަށެވެ.
52. އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އުފައްދާފައިވާ ފުރަތަމަ ސުވާލު ގައި، ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ޙުކުމެއް ކުރުމަށް
ހުށަހެޅުމުން ދަޢު ވާކުރާ ފަރާތަށް ޖަވާބުދާރީވުމަށް ފުރުޞަތެއް ދޭންޖެހޭތޯ ބަލާއިރު، ޣައިރު ހާޟިރުގައި
ޙުކުމް ކުރުމަށް ހުށަހެޅުމުން ނޯޓިހެއް ދަޢު ވާކުރާ ފަރާތަ ށް ދޭންނުޖެހޭކަމަށް ބުނެފައިވެއެވެ.
10 އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުގެ ޖަވާބު ފޯމުގެ ނަންބަރު 35 އިން 33 އަށް ދައްކާފައިވާ ވާހަކަތަކަކީ މައުޟޫޢީ މައްސަލައިގެ ވާޤިޢާތަކާމެދު
އިބްރާހީމް ޢަލީ ފުޅު ދެކޭގޮތެވެ.
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު، އާބުރުޒު ހިނގުން، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 2235233، ފެކްސް: 2236133
އީމެއިލް: info@highcourt.gov.mv ވެބްސައިޓް: www.highcourt.gov.mv

25 ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް 2023/HC-A/127
53. ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ޙުކުމެއް ކުރުމަށްއެދި ހުށަހަޅަން ޖެހެނީ މަދަނީ އިޖުރާއަތު ޤާނޫނުގެ އެކާވީސްވަނަ
ބާބުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކޯޓު އަމުރުން ކަމަށްވެފައި، އެ ޙާލަތުގައި ކޯޓު އަމުރަށް ޖަވާބުދޭން ފުރުޞަދު
ދޭންނުޖެހޭނެކަމަށް މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 332 ވަނަ މާއްދާއާއި، ދިހަވަނަ ބާބާއި އެކާވީސްވަނަ
ބާބުގައިވެސް ބަޔާންކޮށްފައި ނުވާކަމަށެވެ.
53. އެހެންކަމުން، ކޯޓު އަމުރަކުން ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ޙުކުމެއް ކުރުމަށް ހުށަހަޅަންޖެހޭ ބާވަތްތަކުގެ
އަމުރުތަކާމެދު ޖަވާބުދާރީވުމުގެ ފުރުޞަތު ނުދިނުމަކީ، ޤާނޫނު ހެދިފަރާތުގެ މަޤުޞަދު ކަމަށްވާނަމަ، އެކަން
ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައި އޮންނާނެކަމަށް ދެކޭކަމަށެ ވެ. ޤާނޫނުގައި ވަކިކަމެއް ވަކިގޮތަކަށް
ބަޔާންކުރުމަށްފަހު އިސްތިސްނާ ޙާލަތު ބަޔާންކޮށްފައި ނެތުމުން، ކޯޓު އަމުރަކުން ޙުކުމް ކޮށްދިނުމަށްއެދޭ
ޙާލަތުގައިވެސް ޖަވާބު ދިނުމަށް ފުރުޞަތު ދިނުމަކީ ލާ ޒިމުކަމެއް ނޫންކަމަށް ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައި
އޮތްނަމަވެސް، އެ ފުރުޞަތު ދިނުން ޤާނޫނުން މަނާކޮށްފައި ނުވާކަމަށެވެ.
52. ޙުކުމް މުރާޖަޢާ ކުރެވުމަކީ ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ޙުކުމް ކުރުމަށްއޮތް ހުރަހެއްތޯއާއި ޣައިރު ޙާޟިރުގައި
ޙުކުމް ނުކުރުމަކީ، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 13 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފު ވުންތޯ ބަލާއިރު، އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ
ފަރާތުން ޤާނޫނަށް ޢަމަލު ނުކުރުމުން، އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުގެ ޙައްޤު ޙިމާޔަތް ކުރުމަކީ ކޯޓުގެ
މަސްއޫލިއްޔަތެއް ނޫންކަމަށް އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ދެކޭކަމަށެވެ. އެހެންނަމަވެސް، ޣައިރު ޙާޟިރުގައި
ޙުކުމެއް ކުރުމަށް އެދުމުން، އެ ޙުކުމެއް ކުރާނީ އަމުރަށް އެދުނު ފަރާތު ގެ ހު ށަހެޅުމަށް ބެލުމަށްފަހު
ފަނޑިޔާރަށް ފެންނަ ގޮތަކަށްކަމަށް ބަޔާންކޮށް، ފަނޑިޔާރަށް އިޚްތިޔާރު ލިބިދީފައިވާތީ، ޣައިރު ހާޟިރުގައި
ޙުކުމެއް ކުރަން ފަނޑިޔާރަށް ނުފެނުމަކީ، ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ އުޞޫލާ ޚިލާފަށް، ފަނޑިޔާރު ޢަމަލު
ކުރެއްވުން ނޫންކަމަށެވެ.
51. މި މައްސަލައިގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުން ފާހަގަކޮށްފައިވާ އިތުރު
ކަންކަން ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައި އެވަނީއެވެ.
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު، އާބުރުޒު ހިނގުން، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 2235233، ފެކްސް: 2236133
އީމެއިލް: info@highcourt.gov.mv ވެބްސައިޓް: www.highcourt.gov.mv

26 ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް 2023/HC-A/127
55. މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު ފާސްކުރުމާއި، އެ ޤާނޫނުގައި ވަކިފޯމުތަކަކުން ކަންކަން ހުށަހެޅުމުގެ
މަޤުޞަދުތަކެއް ހުރިއިރު، މައުޟޫޢީ މައްސަލައާއެކު ވަގުތީ އަމުރަކަށް އެދިފައިވަ ނިކޮށް، މައުޟޫޢީ
ދަޢުވާއަށް ޖަވާބު ހުށަހެޅުމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ ފޯމުން ޖަވާބު ދިނުމުގެ ބަދަލުގައި، ވަގުތީ އަމުރާ ގުޅޭގޮތުން
ބޭއްވުނު އަޑުއެހުމުގައި ދަޢުވާއަށް އިންކާރު ކުރާކަމަށް އަނގަބަހުން ޖަވާ ބުދިނު މުން، އެއީމައުޟޫޢީ
ދަޢުވާއަށްފުދޭ ޖަވާބެއްތޯ ޝަރީޢަތުން ސުވާލު ކުރުމުން، ވަގުތީ އަމުރުގެ ޖަވާބުގެ އިތުރުން ޖަވާބު
ހުށަހަޅަން ޖެހޭނެކަމަށް އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުން ބުނެފައިވެއެވެ. އަދި ވަގުތީ އަމުރާ ގުޅޭގޮތުން
ހުށަހަޅާފައިވާ ޖަވާބުގައި މައުޟޫޢީ މައްސަލައާ ގުޅިގެން ހުށަހަޅާފައިވާ ކަންކަމުން ދަޢުވާގެ ބަޔަކަށް
ޖަވާބުދާރީ ވެވުނީކަމަށް ދެކޭކަމަށާއި، ދިފާޢުގައި ހުށަހަޅަންހުރި ހެކިތައް ހުށަހެޅިފައިވުމުން، ޣައިރު
ޙާޟިރުގައި ޙުކުމް ކުރައްވާނަމަ، ވަގުތީ އަމުރުގެ ޖަވާބުގައި މައުޟޫޢީ މައްސަލައާ ގުޅިގެން ހުށަހަޅާފައިވާ
ކަންކަމަށް ފަނޑިޔާރު ރިޢާޔަތް ކުރައްވަން ޖެހޭކަމަށް ދެކޭކަމަށް ބުނެފައިވެއެވެ.
56. މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 333 ވަނަ މާއްދާގައިވާގޮތަށް ޢަމަލުކުރާ ޙާލަތުގައި މައްސަލައިގައި
ގޮތެއްނިންމުމުގެ ބަދަލުގައި ދަޢުވާއަށް ޖަވާބުދާރީވުމަށް ފުރުޞަތު އެރުވިދާނެތޯއާއި، އެހެން އިޖުރާއަތަކަށް
ދާންޖެހޭ ސަބަބަކީ ކޮބައިތޯ ޝަރީޢަތުން ސުވާލުކުރުމުން، މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ އެކާވީސްވަނަ
ބާބުގެ ދަށުން އެކަން މަނާކޮށްފައި ނުވާކަމަށް އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުން ބުނެފައިވެއެވެ.
53. މި މައްސަލައިގައިވާފަދަ ޙާލަތެއްގައި، ދަޢުވާއަށް ޖަވާބުދާރީ ވުމަކާނުލައި މައްސަލަ ނިންމޭނެ ޙާލަތެއް
މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގައި އޮތްތޯ ޝަރީޢަތުން ސުވާލު ކުރުމުން، ކޯޓު އަމުރަށް ޖަވާބުދާރީ
ނުވެއްޖެނަ މަ އެގޮތަށް ނިންމޭނެކަމަށް ބުނެފައިވެއެ ވެ. މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 333 ވަނަ މާއްދާގެ
(ށ)ގައި މަނާކޮށްފައިނުވާ ޙާލަތެއްގައި، އަދި އެކާވީސްވަނަ ބާބުގައި ރެސްޓްރިކްޓް ކޮށްފައިނުވާ ޙާލަތުގައި
ދަޢުވާއަށް ޖަބާވުދާރީވުމަށް ފުރުޞަތު ދެވޭނެކަމަށާއި، އެ މާއްދާގައި ސާފުކޮށް ބަޔާން ކޮށްފައިނެތް
ޙާލަތެއްގައި، ޖަވާބުދާރީވުމަށް ފުރުޞަތު ނެތްކަމަށް ނުބެލެވޭނެކަމަށް ޖަވާބުދީފައިވެއެވެ.
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު، އާބުރުޒު ހިނގުން، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 2235233، ފެކްސް: 2236133
އީމެއިލް: info@highcourt.gov.mv ވެބްސައިޓް: www.highcourt.gov.mv

27 ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް 2023/HC-A/127
އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުން އެދޭގޮތް
52. އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުން އެދިފައިވަނީ ތިރީގައިވާގޮތަށެވެ.
ޤާނޫނަކީ އެއްރޮއްޖަކުން ވިޔެފައިވާ އެއްޗެއްކަމުގައި ބަލައި މުޅި ޤާނޫނު އެކުގައި ކިޔުމުން ބަހުސް ސާފުވެ،
ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ޙުކުމް ކުރުމަކީ ދައުވާކުރާ ފަރާތުން ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ޙުކުމް ކުރުމަށް އެދޭ ކޮންމެ ފަހަރަކު،
ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުން ހުށަހަޅާގޮތަށް ޙުކުމް ކުރަން ނުޖެހޭކަމާއި، އެއީ ފަނޑިޔާރު މައްސަލަ ދިރާސާ ކުރައްވާފައި
ކުރުމަށް އިޚްތިޔާރު ދީފައިވާ ކަމެއްކަން ސާފުވާން އޮތުމާއެކު، ސިވިލްކޯޓުން މިމައްސަލާގައި ދައުވާކުރާ ފަރާތުން
އެދިފައިވާ ގޮތަށް ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ޙުކުމް ކަނޑައަޅަށް ނުފެންނަކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވަނީ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ
އުސޫލަކާއި ޚިލާފަށްކަމުގައި ނުވާތީ، ސިވިލްކޯޓުން ނިންމަވާފައިވާ ނިންމެވުމަށް ތާއީދުކޮށް މައްސަލަ ނިންމަވާ
ދެއްވުމެވެ.
ޝަރީޢަތަށް ފާހަގަކުރެވުނު ކަންތައްތައް
53. މި މައްސަލައިގައި ޝަރީޢަތުގެ ކުރިމަތީހުރި ސުވާލުތައް ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައި އެވަނީއެވެ.
53.3. އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތަށް ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ޙުކުމް ކުރުމަށްއެދި ހުށަހެޅިދާނެތޯ؟ އަދި
53.3. ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ޙުކުމް ކޮށްދިނުމަށް އެދުމުން، މައުޟޫޢީ މައްސަލައިގައި ދަޢުވާއަށް
ޖަވާބުދާރީ ވުމަށް ފުރުޞަތު ދެވިދާނެތޯ؟
އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތަށް ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ޙުކުމް ކުރުމަށްއެދި ހުށަހެޅިދާނެތޯ؟
62. މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 326 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ)ގައި، އެ މާއްދާގެ (ހ)ގެ)3(ވަނަ ނަންބަރުގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވާ، ދަޢުވާގެ ދިފާޢު ހުށަހަޅަން ބޭނުންވުމާއެކު، އެ ދިފާޢު ހުށަހެޅުމަށް، އެ ޤާނޫނުގެ 322
ވަނަ މާއްދާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ މުއްދަތު އިތުރުކުރުމަށް އެދި، ދަޢުވާ ފޯމާ ޙަވާލުވިކަން އަންގައިދޭ ލިޔުން
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު، އާބުރުޒު ހިނގުން، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 2235233، ފެކްސް: 2236133
އީމެއިލް: info@highcourt.gov.mv ވެބްސައިޓް: www.highcourt.gov.mv

28 ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް 2023/HC-A/127
ހުށަނާޅައިފިނަމަ، ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތާ ދެކޮޅަށް ދިހަވަނަ ބާބުގައިވާ ފަދައިން ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ޙުކުމް
ކޮށްދިނުމަށް ދަޢުވާކުރާ ފަރާތަށް އެދެވިދާނެކަމަށް ބުނެފައިވެއެވެ.
63. މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 333 ވަނަ މާއްދާގައި، އެ ޤާނޫނުގެ 323 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ލިޔެކިޔުމާ
ޙަވާލުވެ، އެ ޤާނޫނުގެ 322 ވަނަ މާއްދާ ގައިވާ 31 (ސާދަ) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި، އެ ޤާނޫނުގެ ބާރަވަނަ
ބާބުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން ދަޢުވާއަށް ދިފާޢެއް ހުށަހަޅާފައި ނުވާނަމަ، އެ ޤާނޫނުގެ ދިހަވަނަ
ބާބުގެ ދަށުން ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ޙުކުމް ކޮށްދިނުމަށް ދަޢުވާކުރާ ފަރާތަށް އެދެވިދާނެކަމަށް ބުނެފައިވެއެވެ.
63. މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 313 ވަނަ މާއްދާގައި، އެ ޤާނޫނުގެ ބާރަވަނަ ބާ ބުގައި ބަޔާން
ކޮށްފައިވާގޮތަށް ދަޢުވާގެ ދިފާޢު ހުށަހަޅާފައި ނުވާނަމަ، އަދި އެ ޤާނޫނުގައި ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ޙުކުމް
ކުރުމުގެ ޝަރުޠުތައް ފުރިހަމަވާނަމަ، ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ޙުކުމް ކޮށްދިނުމަށް ދަޢުވާކުރާ ފަރާތަށް
ހުށަހެޅިދާނެކަމަށް ބުނެފައިވެއެވެ. މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 335 ވަނަ މާއްދާގައި، ޣައިރު ޙާޟިރުގައި
ޙުކުމް ކުރުމުގެ ޝަރުޠުތައް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.
62. މި މައްސަލައިގައި އިސްތިއުނާފު ކޮށްފައިވާ "ކޯޓު އަމުރަށްއެދި ހުށަހެޅި ހުށަހެޅުމާއިމެދު ނިންމިގޮތް"
ގައި، ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ޙުކުމް ކޮށްދިނުމަ ށް ޝަރީޢަތުން ބެލިއިރު، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 4598-
CVC-2022 ޤަޟިއްޔާގެ ވަގުތީ އަމުރަށް އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުން ޖަވާބުދާރީވެ ލިޔެކިޔުންތަކާ
ޙަވާލުވެފައި ވީނަމަވެސް، މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 326 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ
ލިޔުމާއި، އެ ޤާނޫނުގެ 322 ވަނަ މާއްދާއާއި 326 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ރައްދުވެސް ހުށަހަޅާފައި
ނުވާކަމަށް ބުނެފައިވެއެވެ.
61. މި މައްސަލައާ ގުޅިގެން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި ބޭއްވުނު އަޑުއެހުމުގައި، ޝަރީޢަތުން ތަކުރާރުކޮށް
ސުވާލުކުރުމުންވެސް ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު -2022CVC4598-ޤަޟިއްޔާއަށް އިސްތިއުނާ ފު ރައްދުވާ
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު، އާބުރުޒު ހިނގުން، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 2235233، ފެކްސް: 2236133
އީމެއިލް: info@highcourt.gov.mv ވެބްސައިޓް: www.highcourt.gov.mv

29 ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް 2023/HC-A/127
ފަރާތުން ޖަވާބު ހުށަހަޅާފައިނުވާ ސަބަބާމެދު ސުވާލު އުފެދޭގޮތަށް ވާހަކަ ދައްކާފައިވާތީ، މި އިސްތިއުނާފުގެ
ބޭނުމަށް މިނުކުތާ ސާފުވުން މުހިއްމުކަމަށް ދެކެމެވެ.
65. ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ޙުކުމް ކުރުމުގެ ޝަރުޠުތައް ފުރިހަމަނުވާކަމަށް ބެލެވިދާގޮތަށް އަދި އެކަމާމެދު ފަހުން
ސުވާލު އުފެއްދުމުގެ ފުރުޞަތު ލިބިދެވިދާފަދަ ގޮތަކަށް، އިބްރާހީމް ޢަލީ ފުޅުގެ ޤާނޫނީ ވަކީލުގެ ފަރާތުން
ދައްކާފައިވާ ފުރަތަމަ ވާހަކައަކީ، މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ދަޢުވާގެ ދިފާޢު ހުށަހަޅަންޖެހޭ
މުއްދަތު އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތަށް ސާފުނުވާކަމަށެވެ. އަދި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު
25(SCPD-01/2023 ފެބްރުއަރީ (3232 ޕްރެކްޓިސް ޑައިރެކްޝަންގައި މުއްދަތު ގުނުމުގައި ޢަމަލު
ކުރަންވީގޮތް ބަޔާންކޮށްފައި ވާކަމަށާއި، މި މައްސަލައާ ގުޅިގެން ސިވިލް ކޯޓުން ދަޢުވާގެ ޖަވާބު
ހުށަހަޅަންޖެހޭ ދުވަހެއް އަންގާފައި ނުވާކަމަށާއި، ދިފާޢު ހުށަހަޅަންޖެހޭ ތާރީޚު ސާފުކުރުމަށް ސިވިލް ކޯޓަށް
އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުން ގުޅާފައިވާނެކަމަށެވެ.
66. އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުން ޙަވާލާދީފައިވާ ޕްރެކްޓިސް ޑައިރެކްޝަންގައި، ފުރަތަމަ ކަމަކަށް
ސާފުކޮށްދީފައިވަނީ މުއްދަތު ގުނުމުގައި ބަންދު ދުވަސްތައް ހިމެނޭ އަދި ނުހިމެނޭ ޙާލަތު އެއްގޮތްކޮށް ،
ހުރިހާ ކޯޓަކުން ޢަމަލުކުރަންޖެހޭ ހަމައެވެ. ދެވަނަ ކަމަކަށްއޮތީ ވަކިކަމެއް ވަކިމުއްދަތެއްގެ ތެރޭގައި
ނިންމަންޖެހޭކަން ބަޔާންކޮށް ކޯޓުން އަންގާ އެންގުންތަކުގައި އެކަމެއް ފުރިހަމަކުރަންޖެހޭ ތާރީޚާއި ގަޑި
ހިމަނަން ވާނެކަމަށެވެ. އިސްތިއުނާފު ކޮށްފައިވާ މައްސަލައިގައި ބުނެވިދިޔަ ޕްރެކްޓިސް ޑައިރެކްޝަން
ބޭނުންކުރަންޖެހޭ ދާއިރާއަކީ މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 322 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ދަޢުވާގެ ދިފާޢު
ހުށަހެޅުމަށްލިބޭ 31 (ސާދަ) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ބަންދު ދުވަސް ހިމެނޭނަމަ އެ މުއްދަތުހަމަވާ ތާރީޚު
ބެލުމުގެ ބޭނުމަށެވެ.
63. މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 322 ވަނަ މާއްދާއާއި 313 ވަނަ މާއްދާ އެކުގައި ކިޔުމުން، ދަޢުވާގެ
ދިފާޢު ހުށަހެޅުމަށް ޢާއްމުކޮށްލިބޭ މުއްދަތާއި އެ މުއްދަތު އިތުރު ކުރެވިދާނެ މިންވަރު ލިޔެފައިވުމުން،
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު، އާބުރުޒު ހިނގުން، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 2235233، ފެކްސް: 2236133
އީމެއިލް: info@highcourt.gov.mv ވެބްސައިޓް: www.highcourt.gov.mv

30 ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް 2023/HC-A/127
ދަޢުވާގެ ދިފާޢު ހުށަހަޅަންޖެހޭ ތާރީޚު ސިވިލް ކޯޓުން އިސްވެ އަންގަންޖެހޭކަމަށް ބެލެވޭގޮތަށް
ތަރުޖަމާކުރެވޭ ނެ ޤާނޫނީ ހަމައެއްނެތެވެ. ދަޢުވާގެ ދިފާޢު ހުށަހަޅަންޖެހޭ މުއްދަތު ޤާނޫނުގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވާއިރު، ދަޢުވާގެ ދިފާޢު ހުށަހަޅަންޖެހޭ ތާރީޚު ކޯޓުން އަންގަންޖެހޭކަމަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ
ހައިކޯޓުން ކަނޑައަޅައިދީފިނަމަ، ޤާނޫނު ނޭނގުމަކީ ދިފާޢެއްކަމަށް ވެގެންދާނެއެވެ. އެހެންކަމުން، ދަޢުވާގެ
ދިފާޢު ހުށަހަޅަންވީ ތާރީޚެއް ކޯޓުން އަންގަންޖެހޭކަމަށް އިބްރާހީމް ޢަލީ ފުޅު ބުނުމަކީ ބުނެވިދިޔަ އަސާސީ
ޤާނޫނީ މަ ފުޙޫމްއާ ޚިލާފު ހުށަހެޅުމެކެވެ.
62. ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ޙުކުމް ކުރުމުގެ ޝަރުޠު ހަމަނުވާކަމަށް ބެލެވޭގޮތަށް އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުން
ދައްކާ ދެވަނަ ވާހަކައަކީ، މައްސަލައާ ގުޅުންހުރި ވަގުތީ އަމުރުގެ ޖަވާބުގައި ދަޢުވާއަށް އިންކާރު
ކޮށްފައިވުމަކީ ފުރިހަމަ ޖަވާބަކަށް ނުވިނަމަވެސް، އޭގައިވާ އެކަންކަމަށް ފަނޑިޔާރު ރިޢާޔަތްކުރަން
ޖެހޭނެކަންކަން ކަމަށެވެ.
63. މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 1 ވަނަ މާއްދާގައި، އެ ޤާނޫނުގެ ޢާއްމު މަޤުޞަދަކީ ޝަރީޢަތަށް ހުށަހެޅޭ
މައްސަލަތައް ޢަދުލުވެރިކަމާއި ހާމަކަމާއެކު، އެކަށީގެންވާ އަވަސް މިނެއްގައި ބަލައި، ގޮތެއް ނިންމުމަށް
މަގުފަހިކުރުންކަމަށް ބުނެފައިވެއެވެ. އަދި އެ ޤާނޫނުގެ 323 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި، އެ ޤާނޫނުގެ
322 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ދަޢުވާ ފޯމާއި، 323 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ފޯމުތަކާއި
ލިޔެކިޔުންތައް ލިބުމުން ދަޢުވާއަށް ރައްދުދޭން ވާނެކަމަށް ބުނެފައިވެއެވެ. އަދި އެ ޤާނޫނު 323 ވަނަ
މާއްދާގެ (ށ) ގައި، އެ ޤާނޫނުގެ ބާރަވަނަ ބާބުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން ދަޢުވާގެ ދިފާޢާއި ޖަވާބު
ހުށަހަޅަންވާނެކަމަށް ބުނެފައިވުމުން، މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ މަޤުޞަދުގެ ތެރޭގައި، މައްސަ ލަ
އަވަސްކުރުމަށްޓަކައި، މަދަނީ ޢަދުލުގެ ނިޒާމުގެ މަރުޙަލާތަކަށް އެކަމަކާގުޅުންހުރި ފޯމު ތަޢާރަފުކޮށް،
މީހުންކުރާ ދަޢުވާއާއި އެކަމަށްދޭ ރައްދާއި، ދަޢުވާއެއް ކުރުމުން ރައްދުގައި އިތުރު ދަޢުވާއެއްކޮށް
އެކަމަށްވެސް ޖަވާބު ހޯދައި، ޝަރީޢަތް ކުރިއަށް ގެންދިޔުމުގެ އުޞޫލު ތަޢާރަފު ކޮށްފައިވާކަން އެނގެއެވެ.
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު، އާބުރުޒު ހިނގުން، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 2235233، ފެކްސް: 2236133
އީމެއިލް: info@highcourt.gov.mv ވެބްސައިޓް: www.highcourt.gov.mv

31 ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް 2023/HC-A/127
32. ބުނެވިދިޔަ ސަބަބުތަކަށްޓަކައި، މައުޟޫޢީ ދަޢުވާއާ ގުޅުންހުރި ވަގުތީ އަމުރާ ގުޅިގެން ލިޔުމުން ހުށަހެޅި
ޖަވާބާއި ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ދައްކާފައިވާ ވާހަކައިގެ ތެރެއިން ދަޢުވާއަށް އިންކާރުކުރުމަކީ މަދަނީ
އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ ބާރަވަނަ ބާބުގެ ބޭނުމަށް ދަޢުވާގެ ޖަވާބު ދިނުންކަމަށް ބެލެވޭނެ ޤާނޫނީ
އަސާސެއްނެތެވެ. އިބްރާހީމް ޢަލީ ފުޅުގެ ފަރާތުން ދަޢުވާގެ ޖަވާބު ފޯމު ހުށަހަޅަންޖެހޭ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި
ހުށަހަޅާފައި ނުވެއެވެ.
33. މީގެއިތުރުން، މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 326 ވަނަ މާއްދާ ގެ (ރ) އާއި، 333 ވަނަ މާއްދާއާއި،
333 ވަނަ މާއްދާއާއި، 335 ވަނަ މާއްދާއާއި، 332 ވަނަ މާއްދާއާއި، 313 ވަނަ މާއްދާގައި ތަކުރާރުކޮށް
ބަޔާންކުރާ ޤާނޫނީ އުޞޫލަކީ، ދަޢުވާއަށް ދިފާޢެއް ހުށަނޭޅުމުގެ ނަތީޖާއެއްގެ ގޮތުގައި، ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުން
ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ޙުކުމް ކުރަންއެދި ހުށަހެޅިދާނެކަމެވެ. އެހެންކަމުން، މި މައްސަލައިގައި ދަޢުވާއަށް
ޖަވާބު ނުދިނުމުގެ ނަތީޖާ އިބްރާހީމް ޢަލީފުޅުގެ ޤާނޫނީ ވަކީލަށް އޮޅެންޖެހޭ ސަބަބެއް ނެތެވެ.
33. ދަޢުވާގެ ޖަވާބު ހުށަހަޅަންޖެހޭކަމަށް ޤާނޫނުގައި އޮތްގޮތާޚިލާފަށް، އިތުރު އެހެން ހުށަހެޅުންތަކުގައި
ދައްކާފައިވާ ވާހަކައާއި ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި އަނގަބަހުން ދައްކާ ފައިވާ ވާހަކަތައް އެއްކޮށްގެން ދަޢުވާގެ
ޖަވާބު ހޯދަންޖެހޭކަމަށް ބެލުމަކީ، އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނެއް ފާސްކުރުމުގެ މަޤުޞަދު ގެއްލޭކަމަކަށް
ވުމުގެއިތުރުން، މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ ބާރަވަނަ ބާބުގެ ބޭނުންކެނޑޭ ތަރުޖަމާއެކެވެ. އެހެންކަމުން،
އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުގެ ހުށަހެޅުމަކީ ޤާނޫނީގޮތުން ބަލައިނުގަނެވޭ، ނުބައި އަދި ނުރަނގަޅު
ތަރުޖަމާއެކެވެ.
32. މި ޙާލަތުގައި ކަންހިނގާފައި ވާ ގޮތަށާއި ބުނެވިދިޔަ އެންމެހައި ކަންކަމަށް ރި ޢާޔަތްކުރާއިރު، މި ނިންމުމުގެ
ނަންބަރު 33 އިން 33 ވަނަ ޕެރެގްރާފްގައި އިސްތިއުނާފު ކުރާފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ކަންކަމަށް
ބުރަވެވެއެވެ. އަދި މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 335 ވަނަ މާއްދާގައި ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ޙުކުމް
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު، އާބުރުޒު ހިނގުން، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 2235233، ފެކްސް: 2236133
އީމެއިލް: info@highcourt.gov.mv ވެބްސައިޓް: www.highcourt.gov.mv

32 ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް 2023/HC-A/127
ކުރުމަށް އެދުމުގެ ޝަރުޠުތައް މި މައްސަލައިގައި ފުރިހަމަވާތީ، މިއީ ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ޙުކުމް ކޮށްދިނުމަށް
އިސްތިއުނާ ފު ކުރާފަރާތަށް އެދެވިދާނެ މައްސަލައެކެވެ.
ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ޙުކުމް ކޮށްދިނުމަށް އެދުމުން، މައުޟޫޢީ މައްސަލައިގައި ދަޢުވާއަށް ޖަވާބުދާރީވުމަށް ފުރުޞަތު
ދެވިދާނެތޯ؟
31. އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުންވެސް ފާހަގަކޮށްފައިވާ ފަދައިން، ޣައިރު ޙާޟިރުގައި މައްސަލަ ނިންމުމަށް
ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުން އެދުމުން، ޣައިރު ޙާޟިރުގައި މައްސަލަ ނިންމުމުގައި ކޯޓުން ރިޢާޔަތްކޮށް
ވަޒަންކުރަންޖެހޭ ކަންކަމަކީ މި އިސްތިއުނާފުގެ ޤާނޫނީ ބަހުސްގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ ކަންކަމެއްނޫނެވެ. އަދި
އެގޮތުގެމަތިން އިބްރާހީމް ޢަލީފުޅުގެ އިސްތިއުނާފުގެ ޖަވާބުގައި ހުށަހަޅާފައިވާ ކަންކަމަށް މި ނިންމުމުގައި
ރިޢާޔަތްކޮށްފައި ނުވާނެއެވެ.
35. މި މައްސަލައިގައި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުގެ މައިގަނޑު ހުށަހެޅުމަކީ، މި މައްސަލައަކީ ފައިސާގެ ޢަދަދެއް
ހިމެނޭ މައްސަލައަކަށް ނުވާތީ، ސިވިލް ކޯޓުގެ މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދުގެ ނަންބަރު 23 ފޯމުން،
ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ޙުކުމް ކޮށްދިނުމަށްއެދި، މަދަނީ އިޖުރާއަތު ޤާނޫނުގެ 333 ވަނަ މާއްދާގައިވާ
ގޮތުގެމަތިން ކޯޓު އަމުރަކަށްއެދި ހުށަހެޅުމުން، އެ ޤާނޫނުގެ 332 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން، ދަޢުވާކުރާ
ފަރާތުގެ ދަޢުވާ ސާބިތުވާކަމަށް ނުވަތަ ދަޢުވާ ސާބިތު ނުވާކަމަށް ޙުކުމް ކުރެއްވިދާނެކަމަށެވެ.
36. މީގެއިތުރުން، ޣައިރު ޙާޟިރުގައިކުރާ ޙުކުމަކާ ގުޅިގެން އެ ޤާނޫނުގެ އެކާވީސްވަނަ ބާބުގައިވާ ހުރިހާ
މާއްދާތަކަށް ޢަމަލުކުރަން ނު ޖެހޭނެކަމަށެވެ. އަދި ހުށަހަޅަންޖެހޭ މުއްދަތުގައި ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުން ދަޢުވާއަށް
ދިފާޢު ހުށަނޭޅުމުގެ ސަބަބުން، ދަޢުވާކުރާ ފަރާތަށް ޤާނޫނުން ލިބިދޭ ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ޙުކުމް ކުރުމުގެ
ފަރުވާއަށް ކޯޓުގައި އެދުމުން، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 13 ވަނަ މާއްދާއަށް ރިޢާޔަތްކޮށް ޣައިރު ޙާޟިރުގައި
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު، އާބުރުޒު ހިނގުން، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 2235233، ފެކްސް: 2236133
އީމެއިލް: info@highcourt.gov.mv ވެބްސައިޓް: www.highcourt.gov.mv

33 ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް 2023/HC-A/127
ޙުކުމްކުރުމަކީ އިންސާފުވެރިގޮތް ނޫންކަމަށްބުނެ، ދަޢުވާއަށް ރައްދު ދިނުމަށް ފުރުޞަތު ދެއްވައި ކޯޓަށް
މައްސަލަ ނުނިންމޭ ނެކަމަށެވެ.
33. އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުގެ ހުށަހެޅުމަކީ، މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ އެކާވީސްވަނަ ބާބުގެ ދަށުން
ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ޙުކުމް ކުރުމަށްއެދި ހުށަހަޅާ ޙާލަތުގައި، އެ ބާބުގައިހުރި އިޖުރާއަތުތައް ޣައިރު
ޙާޟިރުގައި ޙުކުމް ކުރުމަށްއެދޭ ޙާލަތުގައިވެސް ހިނގާނެކަމަށެވެ.
32. މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 333 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ)ގައި، ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ޙުކުމް ކޮށްދިނުމަށްއެދި
ހުށަހަޅަންޖެހެނީ އެ ޤާނޫނުގެ އެކާވީސްވަނަ ބާބުގައިވާ "ކޯޓު އަމުރު"ގެ ގޮތުގައި ކަމަށް ބުނެފައިވެއެވެ.
މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ އެކާވީސްވަނަ ބާބަކީ ކޯޓު އަމުރަށް އެދުމުގެ ޢާއްމު އުޞޫލުތައް ބަޔާންކުރާ
ބާބެކެވެ. ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ޙުކުމް ކޮށްދިނުމަށްއެދުމާގުޅޭ ޚާއްޞަ ބާބެއްނޫނެވެ.
33. މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 33 ވަނަ މާއްދާއާއި 333 ވަނަ މާއްދާގައި، އެ ޤާނޫނުގެ ދިހަވަނަ ބާބުގެ
ބޭނުމަށްޓަކައި، ޣައިރު ޙާޟިރުގައިކުރާ ޙުކުމްއަކީ، ދަޢުވާގެ ދިފާޢު ހުށަހަޅާފައިނުވާ ޙާލަތުގައި،
މައްސަލައިގެ ޝަރީޢަތް ހިންގުމަކާނުލައި، ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތަށް އިތުރު ނޯޓިހެއް ދިނުމަކާނުލައި، ދަޢުވާލިބޭ
ފަރާތުގެ ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ނިންމައި ކުރާ ޙުކުމްކަމަ ށް ބުނެފައިވެއެވެ. ކުރިއާޚިލާފަށް، މިހާރު މަދަނީ
އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ޙުކުމްކުރުމުގެ މަފްހޫމްއަކީ ޤާނޫނުން
މިރާއްޖެއަށް އަލަށް ތަޢާރަފުކުރި މަފްހޫމެކެވެ.
22. މަދަނީ ދަޢުވާއެއް ހުށަހެޅުމަށްފަހު މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 335 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ޝަރުޠުހަމަވެ،
އަދި ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ޙުކުމް ކޮށްދިނުމަށްއެދި އެ ޤާނޫނުގެ 333 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ
ކަންކަން ފުރިހަމަ ކޮށް ފައިވާނަމަ، ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުގެ ދަޢުވާއާއި ދަޢުވާގެ ތަފުޞީލުތަކުގައި ބަޔާންކުރާ
ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، އެ ޤާނޫނުގެ 332 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ކޯޓުން ޙުކުމް ކުރަންވާނީ، ކޯޓަށް
ފެންނަ ގޮތަކަށްކަމަށް ބުނެފައިވެއެވެ.
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު، އާބުރުޒު ހިނގުން، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 2235233، ފެކްސް: 2236133
އީމެއިލް: info@highcourt.gov.mv ވެބްސައިޓް: www.highcourt.gov.mv

34 ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް 2023/HC-A/127
23. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 313 ވަނަ މާއްދާގައި، ފަނޑިޔާރުން ޢަމަލުކުރަ ންވާ ނީ
ޤާނޫނުއަސާސީއާއި ޤާނޫނަށްކަމަށާއި، ޤާނޫނުއަސާސީއާއި ޤާނޫނުގައި ވަކިގޮތަކަށް ކަނޑައަޅާފައި ނުވާ
ކަންކަން ނިންމުމުގައި އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި އެކަމެއް ކަނޑައެޅިފައިވާގޮތަށް ފަނޑިޔާރުން ރިޢާޔަތް
ކުރަންވާނެކަމަށް ބުނެފައިވެއެވެ. އަދި ޤާނޫނުއަސާސީގެ 362 ވަނަ މާއްދާގައި، ދިވެހިރާއްޖޭގައި ޤާނޫނު
ހަދަންވާނީ ޤާނޫނުއަސާސީ ގައި ބަޔާންވެގެންވާ ގޮތުގެމަތިން ކަމަށާއި، ޤާނޫނުއަސާސީއާ ޚިލާފުވާގޮތަށްހަދާ
ކޮންމެ ޤާނޫނެއް، ނުވަތަ ޤާނޫނަކުން ބައެއްވިޔަސް ބާޠިލުވާނެކަމަށް ބުނެފައިވެއެވެ.
23. މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ ދިހަވަނަ ބާބުގައި، ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ޙުކުމް ކުރުމުގެ މަފްހޫމް ތަފުޞީލު
ކޮށްފައިވާއިރު، އެ ޤާނޫނުގެ އެހެން މާއްދާތަކުގައި ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ޙުކުމް ކުރެވޭނެ ޙާލަތްތަކާއި
އިޖުރާއަތުތައް ބަޔާން ކޮށްފައިވާއިރު، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 362 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެމަތިން، ޣައިރު
ޙާޟިރުގައި ޙުކުމް ކުރުމާގުޅޭ އެއްވެސް މާއްދާއެއް ޤާނޫނުއަސާސީއާ ޚިލާފުވާކަމަށް އަދި ޚިލާފުވާގޮތެއް،
މި މައްސަލައިގައި އިސްތިއުނާފު ކޮށްފައިވާ ކޯޓުއަމުރަށް އެދި ހުށަހެޅި ހުށަހެޅުމާމެދު ނިންމިގޮތުގައި
ބުނެފައިނުވެއެވެ. މި މައްސަލައިގައިވާ ޙާލަތުގައި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 313
ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ފަނޑިޔާރު ޢަމަލު ކުރަންޖެހޭނީ މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގައި ޣައިރު
ޙާޟިރުގައި ޙުކުމް ކުރުމާގުޅޭ މާއްދާތަކުގައި ބަޔާން ކޮށްފައިވާގޮތަށެވެ. އަދި އިންސާފުވެރިގޮތަކީ ޤާނޫނުގެ
ސާފުއިބާރާތުން ޢަމަލުކުރުމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާގޮތަށް ޢަމަލުކުރުންކަމަށް ދެކެމެވެ.
22. މި ނިންމުމުގެ ނަންބަރު 31.2 އަދި 35.2 އިން 35.3 ޕެރެގްރާފްއަށް އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން
ޤާނޫނު ތަރުޖަމާކުރުމާ ގުޅޭގޮތުން ދައްކާފައިވަނީ ރަނގަޅު ވާހަކަތައްކަމަށް ދެކެމެވެ. އަދި އެ ޤާނޫނީ
އުޞޫލުތައް މި ޙާލަތުގައި ތަޠުބީޤުކުރާއިރު، މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ އެކާވީސްވަނަ ބާބުގައި ކޯޓު
އަމުރާގުޅޭ ފޯމު ދަޢުވާ ރައްދުވާ ފަރާތަށް ފޮނުވުމާއި، ދަޢުވާ ގެ ދިފާޢު ހުށަހަޅަން އިތުރު ފުރުޞަތު
ދިނުންފަދަކަންކަމަކީ ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުގެ ޙައްޤެއްކަމަށް ބަލައިފިނަމަ، ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ޙުކުމް ކުރުމުގެ
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު، އާބުރުޒު ހިނގުން، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 2235233، ފެކްސް: 2236133
އީމެއިލް: info@highcourt.gov.mv ވެބްސައިޓް: www.highcourt.gov.mv

35 ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް 2023/HC-A/127
މަފްހޫމް ގެ އަސާސީ ސިފަތައްކަމުގައިވާ އިތުރު ނޯޓިހެއް ދިނުމަކާނުލައި، އަދި ޝަރީޢަތް ހިންގުމާނުލައި
ޙުކުމް ކުރެވޭނެ އެއްވެސް ޤާނޫނީމަގެއް ނޯންނާނެއެވެ.
21. މާނަކުރުމުގެ ހަމަތައް ބަޔާންކުރުމުގެ ޤާނޫނުގެ 2 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގައި، ޤާނޫނުގައި ބަހެއް ނުވަތަ
ޢިބާރާތެއް، ނުވަތަ ޖުމްލައެއް ބޭނުން ކޮށްފައިވާގޮތުން، އޭގެން ވަކިމާނައެއް ދޭހަވާކަ މަށްވާނަމަ، އެ ދޭހަވާ
މާނަ އެއަށްވުރެ ފުޅާކުރުމަކީ ނުވަތަ އޭގައި ނުހިމެނޭ ކަންތައްތަކެއް އޭގައި ހިމަނަން މަސައްކަތް ކުރުމަކީ،
ރަނގަޅުގޮތް ނޫންކަމަށް ބެލުމަކީ ޢާއްމު މާނައަށް ބެލުމުގެ އުޞޫލެއްކަމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. އަދި
ޤާނޫނު ތަރުޖަމާކުރުމުގެ ޢާއްމު އުޞޫލަކީ، ޤާނޫނުގެ ސާފު ޢިބާރާތުގައި ބަޔާން ކޮށްފައިވާގޮތަށް
ކަންކުރުމެވެ. ޤާނޫނެއްގައި ހުރިހާވާހަކައެއް ނުލިޔެވޭނެއެވެ. ޤާނޫނުގައި ޢާއްމުކޮށް ލި ޔެއުޅެނީ ދައުލަތުގެ
ސިޔާސަތު ތަންފީޒު ކުރު މަށްޓަކައި ޢަމަލުކުރަންޖެހޭ އުޞޫލުތައް އެ މިންވަރަށެވެ.
25. ޤާނޫނުގެ ވަކިމާއްދާއެއްގައި އެކަމެއް ނުކުރެވޭނެކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައި ނުވާކަމަށްބުނެ، ޤާނޫނުގެ އެހެން
މާއްދާތަކާއި ޤާނޫނު އެކުލަވާލި މަޤުޞަދުތައް ގެއްލޭގޮތަށް، ކޮންމެ މީހަކު އެމީހަކަށް ފަހިވާގޮތަށް
ޢަމަލުކުރުމަކީ ޤާނޫނީ އުޞޫލެއްނޫނެވެ. އިބްރާހީމް ޢަލީ ފުޅުގެ ހުށަހެޅުމުގެ ނަތީޖާއަކީ، ކޯޓުގައި މީހަކުކުރާ
ދަޢުވާގެ ލިޔުންތައް ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތަށް ލިބުމުން، އެކަމަށް ފަރުވާލެއް، ބެލުމެއްނެތި، ޖަވާބެއްނުދީ
އުޅެފައި، ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ޙުކުމް ކުރަން ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުން އެދޭއިރަށް، މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ
ޤާނޫނުގައިހުރި ކަންކުރުމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ އުޞޫލާއި މުއްދަތުތައް މުގުރާލުމެވެ.
26. ކޯޓުތަކުން ޢަމަލު ކުރަންޖެހޭނެގޮތަކީ، ޤާނޫނުގެ އިބާރާތުން ކަމެއްސާފުނުވާނަމަ، އެ ޤާނޫނުގެ އެހެން
މާއްދާތަކާއި، ޤާނޫނު އެކުލަވާލެވުނު މަޤުޞަދުތައް ހާސިލު ކުރުމަށް މަގުފަހިވާގޮތަށް، އެ ޤާނޫނެއްގެ
ދާއިރާއިން ބޭރުވުމަކާނުލައި، ޤާނޫނު ތަރުޖަމާ ކުރުމުގެތެރެއިން، ހުށަހެޅިފައިވާ ޚުޞޫމަތަށް ހައްލު
ހޯދައިދިނުންކަމަށް ދެކެމެވެ.
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު، އާބުރުޒު ހިނގުން، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 2235233، ފެކްސް: 2236133
އީމެއިލް: info@highcourt.gov.mv ވެބްސައިޓް: www.highcourt.gov.mv

36 ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް 2023/HC-A/127
23. މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ އެކާވީސްވަނަ ބާބުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކޯޓު އަމުރާ ގުޅުންހުރިކަންކަން
ތަރުޖަމާ ކުރަންވާނީ، އެ ޤާނޫނުގެ ދިހަވަނަ ބާބުގައިވާ ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ޙުކުމް ކުރުމުގެ މަފްހޫމްގެ
ސިފަތައް ނުގެއްލޭގޮތަށެ ވެ. މި މައްސަލައިގައިވާ ޙާލަތުގައި، އެފަދަ ކޯޓު އަމުރެއްގެ ނޯޓިހެއް އަދި
ޖަވާބުދާރީވުމަށް އިތުރު ފުރުޞަތެއް ދިނުމަކާނުލައި، ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ޙުކުމް ކުރުމުގެ އިޖުރާއަތުތައް
ކުރިއަށް ގެންދަންޖެހޭނެކަމަށް ދެކެމެވެ. އަދި މައުޟޫޢީ ދަޢުވާއަށް ޖަވާބުދާރީވުމަށް ފުރުޞަތެއް
ދެވޭނެކަމަށް ނުދެކެމެވެ.
22. ބުނެވިދިޔަ އެންމެހައި ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، މި މައްސަލައަކީ ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ޙުކުމް ކުރުމުގެ
ޝަރުޠު ފުރިހަމަވާ މައްސަލައެއްކަމަށް ބެލެވެއެވެ. އަދި މި ޙާލަތުގައި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން
ހުށަހަޅާފައިވާ ކޯޓު އަމުރާގުޅިގެން، މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ ދިހަވަނަ ބާބުގައިވާ މާއްދާތަކަށް
ރިޢާޔަތްކޮށް އެ ޤާނޫނުގެ 332 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށް ފައިވާ ގޮތުގެމަތިން، ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުގެ
ދަޢުވާއާއި ދަޢުވާގެ ތަފުޞީލުތަކުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތްކޮށް ކޯޓުން ފެންނަގޮތަކަށް
ޙުކުމްކުރަން ޖެހޭ ނެކަމަށް ދެކެމެވެ.
މައްސަލަ ނިންމަން ފެންނަގޮތް
23. ބުނެވިދިޔަ ސަބަބުތަކަށްޓަކައި، ތިރީގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ނިންމަންފެނެއެވެ.
23.3. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 4598-CVC-2022 ޤަޟިއްޔާއާ ގުޅިގެން، އެ ކޯޓުގެ ނަންބަރު
32(144-B13/EN/2023/02 ފެބްރުއަރީ (3232 "ކޯޓު އަމުރަށް އެދި ހުށަހެޅި
"
ހުށަހެޅުމާއިމެދު ނިންމިގޮތް ބާޠިލު ކުރުމަށާއި، އަދި
23.3. މި މައްސަލައިގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޤާނޫނީ އުޞޫލުތަކުގެ އަލީގައި، ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ޙުކުމް
ކޮށްދިނުމަށްއެދި، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތު ން ހުށަހެޅި ފޯމުގައިވާ ކަންކަމާމެދު އަލުންބަލައި
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު، އާބުރުޒު ހިނގުން، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 2235233، ފެކްސް: 2236133
އީމެއިލް: info@highcourt.gov.mv ވެބްސައިޓް: www.highcourt.gov.mv

37 ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް 2023/HC-A/127
ކޯޓުން ގޮތެއް ނިންމުމަށްޓަކައި، ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނުގެ 16 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ)އާ ޙަވާލާދީ، މި
މައްސަލަ ސިވިލް ކޯޓަށް ތަޙުވީލު ކުރުމަށެވެ.
އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ އިޖުރާއަތު ބަޔާންކޮށްދިނުން
32. މި ޤަޟިއްޔާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން ނިންމުމުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި މި ނިންމުން
އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހުށަހެޅުމުގެ ޙައްޤު މައްސަލައިގެ ޚަސްމުންނަށް ލިބިގެންވެއެވެ. އެގޮތުން ،
އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް ހުށަހެޅުމުގެ މުއްދަތަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން މައްސަލަ ނިންމާ ތާރީޚުން
ފެށިގެން 22 (ތިރީސް) ދުވަހެވެ.11 އަދި އެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތުގެ ރިޕޯޓު
ޚަސްމުންނަށް ޙަވާލުކޮށްފައިނުވާނަމަ، އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ މުއްދަތު ގުނަންފަށާނެ ތާރީޚަކީ ޝަރީޢަތް
12
ނިމުނުގޮތުގެ ރިޕޯޓު ޚަސްމުންނާ ޙަވާލުކުރާ ތާރީޚު ންނެ ވެ. އެހެންނަމަވެސް، ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތުގެ
13
ރިޕޯޓުގެ ޚުލާޞާއަށް ބިނާކޮށް އިސްތިއުނާފަށް ހުށަހެޅިދާނެއެވެ.
ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިޞަލްގެ ރައުޔު
33. މި މައްސަލައިގައި ފަނޑިޔާރު ދީބާނާޒް ފަހުމީގެ ރައުޔަށް އަހުރެން ތާއީދުކުރަމެވެ.
ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ސަލީމްގެ ރައުޔު
29. މި މައްސަލައިގައި ފަނޑިޔާރު ދީބާނާޒް ފަހުމީގެ ރައުޔަށް އަހުރެން ތާއީދުކުރަމެވެ.
11ޤާނޫނު ނަންބަރު 23/3233 (މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 321 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ).
12ޤާނޫނު ނަންބަރު 23/3233 (މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 321 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ).
13ޤާނޫނު ނަންބަރު 23/3233 (މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 321 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ).
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު، އާބުރުޒު ހިނގުން، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 2235233، ފެކްސް: 2236133
އީމެއިލް: info@highcourt.gov.mv ވެބްސައިޓް: www.highcourt.gov.mv

ޙުކުމް

ދެންނެވުނު، ބުނެވިދިޔަ ކަންކަން އެގޮތުގެމަތީން ހުރުމުން، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު -4598-CVC 2022 ޤަޟިއްޔާއާ ގުޅިގެން، އެ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 144-B13/EN/2023/02 (28 ފެބްރުއަރީ 2023) "ކޯޓު އަމުރަށް އެދި ހުށަހެޅި ހުށަހެޅުމާއިމެދު ނިންމިގޮތް" ބާޠިލުކޮށް، މި ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކުގެ އަލީގައި، ޤަޟިއްޔާ ޝަރީޢަތުގައި ޙުކުމް ކޮށްދިނުމަށްއެދި، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ހުށަހެޅި ފޯމުގައިވާ ކަންކަމާމެދު އަލުންބަލައި ކޯޓުން ގޮތެއް ނިންމުމަށްޓަކައި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު)ގެ 46 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)އާ ހަވާލާދީ، ސިވިލް ކޯޓަށް މި މައްސަލަ ތަޙުވީލުކުރުމަށް، މި މައްސަލަ ބަލާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލީހުގެ އިއްތިފާޤުން ނިންމައި، މިގޮތުގެ މަތިން ޙުކުމްކޮށްފީމެވެ.

މި ޤަޟިއްޔާ ބަލައި ޙުކުމް ކުރީ:

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލް

ފަނޑިޔާރު ދީބާޖާ ފަހުމީ
(ރިޔާސަތު)

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ސަލީމް